

OBČINA ŽALEC

ŽUPAN

www.zalec.si, e: glavna.pisarna@zalec.si
Ulica Savinjske čete 5, 3310 Žalec
t: 03 713 64 20, f: 03 713 64 64

Številka: 620-0033/2023

Datum: 30.1.2024

OBČINSKEMU SVETU OBČINE ŽALEC

- ZADEVA:** Predlog Lokalnega programa kulture v Občini Žalec za obdobje 2022 do 2030+.
- PRAVNA PODLAGA:** Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb in 105/22 – ZZNSPP) in 20. člen Statuta občine Žalec (Uradni list RS št. 29/13 in 23/17).
- NAMEN:** Druga obravnava lokalnega programa kulture.
- OCENA STANJA:** Občina Žalec nima sprejetega veljavnega lokalnega programa kulture. Občinski svet Občine Žalec je na seji, dne 29.11.2023, Predlog Lokalnega programa kulture v Občini Žalec za obdobje 2022 do 2030+, v predlagani vsebini posredoval v tridesetdnevno javno obravnavo.
- RAZLOGI ZA SPREJEM:** Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo določa, da javni interes za kulturo temelji na zagotavljanju javnih kulturnih dobrin, s katerimi se uresničuje razvoj Slovenije in slovenskega naroda, za katerega skrbi Republika Slovenija in lokalne skupnosti. Predmetni lokalni program za kulturo obsega časovni okvir do leta 2030 in opredeljuje tudi dolgoročne usmeritve na področju kulture.
- NAČELA IN CILJI:** Nadgradnja in zagotavljanje kontinuitete razvoja kulturnih dejavnosti, ki vplivajo na nadaljnji razvoj lokalne skupnosti.
- FINANČNE POSLEDICE:** Neposredno Lokalni program kulture ne vpliva na proračun Občine Žalec, bo pa realizacija posameznih investicijskih projektov na področju kulture imela vpliv na NRP in proračune posameznih let v obdobju 2022 do 2030+. Za posamezne investicijske projekte na področju kulture se bo to podrobneje opredelilo z DIIP/IP v katerem bodo opredeljeni tudi finančni viri. Izvajanje redne dejavnost na področju kulture ima vpliv na sprejetje proračunov za posamezno proračunsko leto in se bo vsako leto obravnavalo v okviru sprejemanja proračuna.
- PREDLAGATELJ:** Župan Občine Žalec.
- POROČEVALEC:** Gradivo bo na seji predstavila mag. Nataša Gaber Sivka, vodja urada za negospodarske javne službe.
- DELOVNO TELO, KI OBRAVNAVA AKT OZIROMA GRADIVO IN POROČA OBČINSKEMU SVETU:** Gradivo bo na svoji seji obravnaval Odbor za negospodarske javne službe (predsednik odbora: Slavko Ivezic).

OBČINA ŽALEC

ŽUPAN

www.zalec.si, e: glavna.pisarna@zalec.si
Ulica Savinjske čete 5, 3310 Žalec
t: 03 713 64 20, f: 03 713 64 64

Številka: 620-0033/2023

Datum: 30.1.2024

OBČINSKEMU SVETU, tu

ODBORU ZA NEGOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE

ZADEVA: PREDLOG LOKALNEGA PROGRAMA KULTURE V OBČINI ŽALEC ZA OBDOBJE 2022 DO 2030+

V prilogi vam skladno z določili 1. odstavka 34. člena Poslovnika Občinskega sveta Občine Žalec (Uradni list RS, št. 92/13 in 63/20) posredujemo predlog Lokalnega programa kulture v Občini Žalec za obdobje 2022 do 2030+ (druga obravnava) z obrazložitvijo za obravnavo na seji Občinskega sveta Občine Žalec, ki bo dne 21.2.2024.

Predlog Lokalnega programa kulture v Občini Žalec za obdobje 2022 do 2030+ bo na seji Občinskega sveta obrazložila mag. Nataša Gaber Sivka, vodja urada za negospodarske javne službe.

Občinskemu svetu predlagam, da sprejme naslednji sklep:

»Občinski svet Občine Žalec sprejme Lokalni program kulture v Občini Žalec za obdobje 2022 do 2030+, v predlagani vsebini«.

**VODJA URADA ZA NEGOSPODARSKE
JAVNE SLUŽBE**

mag. Nataša Gaber Sivka

DIREKTORICA OBČINSKE UPRAVE

dr. Darja Majkovič

Ž U P A N

Janko Kos l.r.

Priloga:

- obrazložitev,
- predlog Lokalnega programa kulture v Občini Žalec za obdobje 2022 do 2030+.

Posredovano:

- članom Občinskega sveta Občine Žalec, objava na spletni strani Občine Žalec,
- članom Odbora za negospodarske javne službe, objava na spletni strani Občine Žalec,
- zbirka dokumentarnega gradiva, tu.

PREDLOG LOKALNEGA PROGRAMA KULTURE V OBČINI ŽALEC ZA OBDOBJE 2022 DO 2030+

OBRAZLOŽITEV

I. Pravni temelj

Pravni temelj za sprejem Lokalnega programa kulture v Občini Žalec za obdobje 2022 do 2030+ (v nadaljevanju: LPK) je Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (v nadaljevanju: ZUJIK), ki v 14. členu določa, da lokalna skupnost sprejme svoj lokalni program za kulturo, pri čemer lahko program vsebuje tudi dolgoročne usmeritve. S sprejemom LPK se opredeli javni interes na področju kulture.

II. Ocena stanja

Za pripravo LPK je bila s sklepom župana imenovana projektna skupina, sestavljena iz predstavnikov nosilcev kulturnih dejavnosti v Občini Žalec. V sodelovanju z osnovnimi nosilci kulturne dejavnosti v Občini Žalec in sicer, javnim zavodom Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec, javnim zavodom Medobčinska splošna knjižnica Žalec, javnim zavodom Glasbena šola Risto Savin Žalec, javnim zavodom Mladinski center Žalec, javnim skladiščem RS za kulturne dejavnosti – Območna izpostava Žalec, Zvezo kulturnih društev Savinja Žalec in strokovno službo Občine Žalec – Urad za negospodarske javne službe je bil pripravljen nov LPK za obdobje 2022 do 2030+.

Občinski svet Občine Žalec je predlog LPK prvič obravnaval na seji, dne 29.11.2023 in predlog LPK v predlagani vsebini posredoval v tridesetdnevno javno obravnavo. Na seji je v okviru razprave s strani članice občinskega sveta ge. Tanje Razboršek Rehar bila podana pobuda za vključitev kazalnikov za doseganje ciljev lokalnega programa kulture in zagotavljanje ustreznih prostorov za kulturno dejavnost v Krajevni skupnosti Petrovče. V času trajanja javne obravnave je Občinska uprava Občine Žalec na predlog LPK prejela eno pripombo. Pripomba na predlog LPK je v roku, tj. do 29.12.2023, dne 29.12.2023 posredovala Krajevna skupnost Petrovče. Krajevna skupnost Petrovče je posredovala predlog vsebin za vključitev v LPK, ki se je nanašal predvsem na zagotovitev ustreznih prostorov za izvajanje kulturnih dejavnosti na širšem območju KS Petrovče. Razprava na vsebino pripombe je s pobudniki in drugimi udeleženci potekala v mesecu januarju 2024.

Skladno s predhodno zapisanim se predlog LPK, ki je predložen v drugo obravnavo, od predloga LPK iz prve obravnave dopolnjuje:

- s ključnimi cilji lokalnega programa kulture;
- z opredelitvijo kazalnikov za merjenje uspešnosti zastavljenih ključnih ciljev lokalnega programa kulture.

III. Razlogi in cilji, zaradi katerih je akt potreben

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo določa, da javni interes za kulturo temelji na zagotavljanju javnih kulturnih dobrin, s katerimi se uresničuje razvoj Slovenije in slovenskega naroda, za katerega skrbi Republika Slovenija in lokalne skupnosti. Predmetni lokalni program za kulturo obsega časovni okvir do leta 2030 in opredeljuje tudi dolgoročne usmeritve na področju kulture.

Ključni cilji lokalnega programa kulture so:

- Vzpostavitev ponovno aktivnega delovanja kulturnih snovalcev v Občini Žalec po epidemiji covida-19. Cilj bo dosežen s spodbujanjem kulturnih društev k kulturnemu udejstvovanju in ustvarjanju (kazalnik: številko prireditev posameznega leta v primerjavi s številom prireditev v času epidemije covida-19).
- Dopolnjevanje obstoječe ponudbe na področju kulture in ponovna vzpostavitev kulturnih vezi z uporabniki, tako v lokalni skupnosti kot v širšem slovenskem prostoru (kazalnik: število kulturnih dogodkov (fizična udeležba/elektronska izvedba) v posameznem letu veljavnosti strategije).

- Dopolnjevanje klasične kulturne ponudbe (v dvoranh) z digitaliziranimi oblikami dostopanja do končnih uporabnikov, ki so se izoblikovale v času epidemije in pokazale kot novi odri kulture, glede na epidemiološke zahteve zdravstvene stroke (kazalnik: število e-kulturnih dogodkov v posameznem letu veljavnosti strategije).
- Povezovanje vseh institucij in akterjev na področju kulture ter izobraževanja, s prepletanjem atraktivnih dogodkov, ki se implementirajo v obliki kulturnega turizma za vse generacije in gostinsko-turistične ponudbe, ki je specifično povezana s hmeljarstvom in pivovarstvom (kazalnik: število dogodkov v obliki kulturnega turizma za vse generacije v posameznem letu veljavnosti strategije).
- Vzpostavljane centra za aktivno delovanje in nudenje kulturnih storitev – glede na potrebe za kakovostno preživljanje prostega časa – v sklopu dejavnosti MC Žalec s povezovanjem ZKŠT Žalec, MSK Žalec in JSKD OI Žalec.
- Zamenjati še preostalo stavbno pohištvo in celovita ureditev fasade na Domu II. slovenskega tabora Žalec.
- Dodatna oprema (praktikabli, ozvočenja, zavesa) za večnamenski prostor v Osnovni šoli Petrovče in druga oprema v telovadnici Osnovne šole Petrovče – glede na potrebe vzgojno izobraževalne dejavnosti in lokalnega kulturnega društva.
- Zagotovitev ustreznih prostorskih pogojev za dejavnost MSK Žalec.
- Oživitev in ureditev atrija pri Savinovi hiši – stalno zunanje prizorišče.
- Celovita ureditev letnega gledališča Limberk v Grižah, v sodelovanju z lastnikom, KS Griže in Občino Žalec.
- Spodbujanje vzgojno-izobraževalnih institucij (otrok, učencev in staršev), da se aktivno vključijo v različne dejavnosti kulturnih društev v lokalnem okolju, s ciljem promocije kulturne dejavnosti in zagotavljanjem nadaljnjega delovanja kulturnih društev, ki temeljijo na prostovoljnem delu (kazalnik: število udeležencev in članov v šolskih kulturnih društvih v Občini Žalec v posameznem letu veljavnosti strategije).
- Krepitev povezovanja in sodelovanja pri oblikovanju in izvajanju celoletnih kulturno turističnih vsebin v Žalcu ter na drugih lokacijah posebnega pomena (kazalnik: število izvedenih celoletnih kulturno-turističnih vsebin v Žalcu v posameznem letu veljavnosti strategije).
- Zagotavljanje finančnih virov za kulturno dejavnost in investicije v okviru proračuna Občine Žalec in pridobivanje dodatnih virov prek javnih razpisov Ministrstva za kulturo in skladov Evropske unije.

Lokalni program nadgrajuje predhodne strateške usmeritve in cilje, hkrati pa je zastavljen tako, da omogoča prilagajanje spremembam. Izvajanje dejavnosti bo zahtevalo visoko stopnjo odzivnosti in sposobnosti prilagajanja tako razmeram v globalizirani družbi kot aktualnemu položaju v lokalnem okolju, Sloveniji in tudi v Evropi (gospodarski, energetski itd. vidik).

IV. Ocena finančnih posledic

Neposredno Lokalni program kulture ne vpliva na proračun Občine Žalec, bo pa realizacija posameznih investicijskih projektov na področju kulture imela vpliv na NRP in proračune posameznih let v obdobju 2022 do 2030+. Za posamezne investicijske projekte na področju kulture se bo to podrobneje opredelilo z DIIP/IP v katerem bodo opredeljeni tudi finančni viri. Izvajanje redne dejavnosti na področju kulture ima vpliv na sprejetje proračunov za posamezno proračunsko leto in se bo vsako leto obravnavalo v okviru sprejemanja proračuna.

Pripravil:
Blaž Tkalec
višji svetovalec

mag. Nataša Gaber Sivka
vodja urada za negospodarske javne službe

OBČINA ŽALEC

LOKALNI PROGRAM KULTURE V OBČINI ŽALEC ZA OBDOBJE 2022–2030+

Pripravil:

Urad za negospodarske javne službe Občine Žalec

v sodelovanju z

ustanovami in društvi na področju kulture v Občini Žalec

Lektoriranje: mag. Lea Felicijan, Medobčinska splošna knjižnica Žalec

Žalec, december 2022

VSEBINA

1	UVOD	4
1.1	PRAVNA PODLAGA IN TEMELJNA NAČELA.....	4
1.2	STROKOVNE PODLAGE ZA IZVAJANJE KULTURNE DEJAVNOSTI V OBČINI ŽALEC.....	7
1.3	PROJEKTNA SKUPINA ZA PRIPRAVO LOKALNEGA PROGRAMA.....	8
1.4	KLJUČNI CILJI LOKALNEGA PROGRAMA KULTURE.....	8
2	DEJAVNOST JAVNEGA ZAVODA MEDOBČINSKA SPLOŠNA KNJIŽNICA ŽALEC	10
2.1	OBSTOJEČE STANJE KNJIŽNIČNE DEJAVNOSTI V OBČINI ŽALEC	11
2.2	PREDNOSTNE NALOGE, UKREPI IN CILJI MEDOBČINSKE SPLOŠNE KNJIŽNICE ŽALEC PO POSAMEZNIH PODROČJIH	15
2.3	POTREBNE INVESTICIJE.....	19
2.4	POVZETEK CILJEV	20
3	DEJAVNOST JAVNEGA ZAVODA ZAVOD ZA KULTURO, ŠPORT IN TURIZEM ŽALEC	22
3.1	UPRIZORITVENE UMETNOSTI.....	22
3.2	GLASBENA UMETNOST	25
3.3	VIZUALNA UMETNOST.....	27
3.4	KNJIGA.....	31
3.5	MEDIJI.....	32
3.6	FILM IN AVDIOVIZUALNA DEJAVNOST	32
3.7	KULTURNA DEDIŠČINA.....	33
3.8	POTREBNE INVESTICIJE.....	35
4	DEJAVNOST JAVNEGA ZAVODA GLASBENA ŠOLA RISTO SAVIN ŽALEC	38
4.1	GLASBENA ŠOLA RISTO SAVIN ŽALEC IN KULTURA	38
4.2	POSLANSTVO, VIZIJA IN CILJI GLASBENEGA IZOBRAŽEVANJA.....	39
4.3	POVEZOVANJE ŠOLE, SODELOVANJE Z DRUGIMI ŠOLAMI, VRTCI IN KULTURNO-UMETNIŠKIMI ORGANIZACIJAMI	41
4.4	ORKESTRI, RAZLIČNE ZASEDBE IN KOMORNE SKUPINE	41
4.5	RAZVOJ IN UVAJANJE NOVIH PROGRAMOV IN PROJEKTOV	43
5	DEJAVNOST JAVNEGA ZAVODA MLADINSKI CENTER ŽALEC	45
5.1	MLADINSKI CENTER IN KULTURA	45
5.2	UPRIZORITVENE UMETNOSTI.....	47
5.3	GLASBENA UMETNOST	48
5.4	VIZUALNA UMETNOST.....	49

5.5	FILM IN AVDIOVIZUALNA DEJAVNOST	51
5.6	KULTURNA DEDIŠČINA.....	51
5.7	POTREBNE INVESTICIJE.....	52
6	LJUBITELJSKA KULTURNA DEJAVNOST	53
6.1	ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV SAVINJA ŽALEC	53
6.2	JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI – OBMOČNA IZPOSTAVA ŽALEC	59
7	SKLEP	63

1 UVOD

Lokalni program kulture v Občini Žalec je strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike, ki izhaja iz doseženega položaja in razvoja kulture v občini in s katerim se bo ugotovila vloga kulture v nadaljnjem razvoju občine, opredelil javni interes zanjo ter cilji kulturne politike. To je dokument, ki postavlja prioritete občinske kulturne politike in neposredno odgovarja na ključna vprašanja posameznih področij kulture.

Lokalni program kulture opredeljuje cilje in ukrepe za doseg postavljenih ciljev. Sprejema se za obdobje od leta 2022 do 2030 dalje ter opredeljuje predvsem kratkoročne in srednjeročne cilje.

1.1 PRAVNA PODLAGA IN TEMELJNA NAČELA

Javni interes na področju kulture in s tem Lokalni program za kulturo se uresničuje na podlagi zakonskih določil:

- *Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb in 105/22 – ZZNŠPP).*

Kot je opredeljeno v zakonu, javni interes za kulturo temelji na zagotavljanju javnih kulturnih dobrin, s katerimi se uresničuje kulturni razvoj Slovenije in slovenskega naroda, za katerega skrbita država in lokalna skupnost. Javni interes za kulturo se uresničuje predvsem z zagotavljanjem pogojev za: kulturno ustvarjalnost, dostopnost kulturnih dobrin, kulturno raznolikost, uveljavljanje in razvoj slovenskega jezika, slovensko kulturno identiteto, skupni slovenski kulturni prostor, mednarodno prepoznavnost ter uveljavitev slovenske kulture in umetnosti v mednarodnem prostoru.

- *Lokalni program za kulturo*

Lokalna skupnost sprejme svoj lokalni program za kulturo za obdobje štirih let, pri čemer lahko program vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje. Lokalnim skupnostim, razen mestnim občinam, ni treba sprejeti lokalnega programa za kulturo, če opredelijo javni interes na področju kulture, prioritete, ukrepe ter cilje in kazalnike za njihovo doseganje v drugem dokumentu razvojnega načrtovanja lokalne skupnosti.

- *Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2022–2029 (Uradni list RS, št. 29/22)*

Nacionalni program za kulturo je strategija kulturne politike, ki izhaja iz zgodovinsko doseženega položaja kulture in s katero se ugotovi vloga kulture v razvoju Slovenije in slovenskega naroda ter javni interes zanjo, opredeli področja kulture, na katerih se zagotavljajo kulturne dobrine kot javne dobrine, in predvidi usmeritve na področju investicij v javno kulturno infrastrukturo. Sprejme se za obdobje najmanj osmih let. Na podlagi nacionalnega programa sprejme vlada akcijski načrt, s katerim za obdobje štirih let določi ukrepe (obseg in vrsto kulturnih dejavnosti), cilje, obseg sredstev in čas za njihovo uresničitvev ter kazalnike, po katerih se bo merilo njihovo doseganje. Nacionalni program za kulturo sprejme Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije. Za uresničevanje nacionalnega programa za kulturo kot celote je odgovorna

vlada, za njegovo izvajanje pa skrbijo v okviru svojih pristojnosti ministrstvo, pristojno za kulturo, in druga ministrstva ter preostali pristojni organi in organizacije.

¹Z novo opredelitvijo nacionalnega programa za kulturo predstavlja Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2022–2029 strategijo kulturne politike za obdobje osmih let, v nasprotju z dosedanjimi štiriletnimi programi, ki so v praksi delovali bolj kot akcijski načrti in se niso posvetili vidiku celote.

Sprejetje resolucije o nacionalnem programu za kulturo zagotavlja ministrstvu za kulturo podlago za predlaganje zakonskih sprememb (npr. podaljšanja veljavnosti zakona o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe v kulturi po letu 2027) in sprejetje drugih pravnih aktov, ki zadevajo področje kulture, za načrtovanje in operativno izvajanje vsakoletnih programskih in projektnih razpisov na področju umetnosti, načrtovanje in operativno izvajanje programov, ki se financirajo iz evropskih sredstev, določitev prioritet na področju vlaganja v javno kulturno infrastrukturo, večje povezovanje z drugimi resorji in krepitev mednarodne prepoznavnosti slovenske kulture v svetu.

Resolucija celostno obravnava in povezuje vrsto različnih področij, s ciljem oblikovanja celovite in heterogene strategije na področju kulture. Njeno poslanstvo je, da se slovenska kultura uveljavi kot pomemben družbeni dejavnik, ki omogoča razvoj, rast in prepoznavnost slovenske narodne substance tako doma kot v svetu. Za doseg tega se povezuje z drugimi sektorji, s ciljem sooblikovanja ustvarjalne, povezane in trajnostno usmerjene demokratične družbe.

Glavni strateški cilji Resolucije o nacionalnem programu za kulturo za obdobje 2022–2029 so:

- okrepiti vlogo kulture kot povezovalne in združevalne sile v javnem življenju, še zlasti pri oblikovanju slovenske narodne identitete, domoljubne in državotvorne zavesti in družbene etike,
- zagotavljati kulturni pluralizem, svobodo izražanja in enake možnosti za ustvarjanje,
- skrbeti za slovenski jezik ter okrepiti vlogo in pomen slovenskega jezika znotraj enotnega slovenskega kulturnega prostora in v mednarodnem okolju, vključno s skrbjo za Slovence v zamejstvu in po svetu,
- skrbeti za ohranjanje in razvijanje kulturne identitete narodnih skupnosti Madžarov in Italijanov, romske skupnosti, skrbeti za pripadnice in pripadnike etničnih skupin in ranljivih skupin,
- spodbuditi medresorsko povezovanje kulture, še zlasti z gospodarstvom, turizmom in izobraževanjem, ter zagotoviti prisotnost kulturnih vsebin znotraj politik drugih resorjev,
- zagotoviti vzpostavitev vzdržnega, učinkovitega in transparentnega sistema financiranja kulture,
- upoštevati trenutne razmere in razvojne perspektive na področju kulturnega sektorja ter vzpostaviti pogoje za njegovo prilagodljivost na spremembe in razvoj z zmanjševanjem administrativnih ovir, izobraževanjem in usposabljanjem,

¹ <https://www.gov.si/novice/2022-02-25-sprejeta-resolucija-o-nacionalnem-programu-za-kulturo-za-obdobje-20222029/>

- pospešiti digitalizacijo ter uvajanje novih tehnologij in sodobnih pristopov na področju kulture, zagotoviti posodobitev in izgradnjo nujno potrebne javne kulturne infrastrukture,
- zaščititi in promovirati slovensko kulturno dediščino, vključno s prizadevanji za ohranjanje naravnega okolja,
- okrepiti vključenost prebivalstva v kulturno dogajanje, še zlasti na področju razvijanja kulturne zavesti pri otrocih in mladini, poudarjanja kulturne vzgoje kot vseživljenjskega učenja in razvijanja ljubiteljske kulture,
- decentralizirati slovenski kulturni prostor in povečati dostopnost kulture na celotnem ozemlju Republike Slovenije in širše znotraj enotnega slovenskega kulturnega prostora – doseči večjo zastopanost kulture na regionalni in lokalni ravni,
- okrepiti navzočnost kulturnih vsebin v medijih ter spodbuditi refleksijo o kulturnih dosežkih doma in v tujini,
- okrepiti mednarodno promocijo slovenske kulture in doseči večjo prepoznavnost Republike Slovenije in njene kulturne dejavnosti v mednarodnem okolju.

¹V Sloveniji ima kultura poseben zgodovinski in družbeni pomen. Predvsem po zaslugi kulture in skupnega jezika – slovenščine – smo se Slovenci izoblikovali in obstali kot narod. Jezik in kultura sta Slovincem skozi stoletja nadomeščala pomanjkanje lastne države in političnih institucij. Slovenija je ena izmed redkih, če ne pravzaprav edina država na svetu, ki ima za državni praznik dan kulture.

Lokalni programi kulture vsak s svojo specifičnostjo, ki izhaja iz geografskega, družbenega in zgodovinskega razvoja določenega področja, kot mozaik tvorijo celovito programsko ponudbo kulture v slovenskem in evropskem prostoru, s ciljem okrepiti slovensko narodno identiteto in domoljubje.

Lokalni program kulture vsebuje naslednje elemente:

- analiza obstoječega stanja,
- javni interes na področju kulture,
- opredelitev programov lokalne skupnosti na področju kulture,
- javna kulturna infrastruktura.

Pri pripravi so sodelovali osnovni nosilci kulturne dejavnosti:

- javni zavod Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec (ZKŠT Žalec),
- javni zavod Medobčinska splošna knjižnica Žalec (MSK Žalec),
- javni zavod Glasbena šola Risto Savin Žalec (GŠ Risto Savin Žalec),
- javni zavod Mladinski center Žalec (MC Žalec),
- Javni sklad RS za kulturne dejavnosti – Območna izpostava Žalec (JSKD OI Žalec),
- Zveza kulturnih društev Savinja Žalec in
- strokovne službe Občine Žalec – Urad za negospodarske javne službe.

¹ <https://www.slovenia.info>

Upoštevane so bile tudi posamezne pripombe in dopolnitve iz javne obravnave, ki so se smiselno vključile v Lokalni program za kulturo.

1.2 STROKOVNE PODLAGE ZA IZVAJANJE KULTURNE DEJAVNOSTI V OBČINI ŽALEC

V nadaljevanju so navedene strokovne podlage in poročila ter drugi dokumenti, ki so bili podlaga za pripravo predmetnega elaborata:

- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2022–2029 (Uradni list RS, št. 29/22),
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb in 105/22 – ZZNSPP),
- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15),
- Zakon o glasbenih šolah (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo),
- Strategija razvoja splošnih knjižnic Slovenije 2022–2027,
- Strateški načrt Medobčinske splošne knjižnice Žalec 2022–2027,
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Medobčinska splošna knjižnica Žalec (Uradni list RS, št. 11/2008),
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec (Uradni list RS, št. 76/2001, 41/2004, 31/2009, 44/2009, 102/2020),
- Odlok o ustanovitvi vzgojno-izobraževalnega zavoda Glasbena šola Risto Savin Žalec (Uradni list RS, št. 6/1997, 63/2001, 112/2008, 85/2010, 68/2013),
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Mladinski center Žalec (Uradni list RS, št. 3/2020),
- Akt o ustanovitvi Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (Uradni list RS, št. 72/10),
- Poslovno poročilo javnega zavoda Medobčinska splošna knjižnica Žalec za leti 2021, 2022,
- Poslovno poročilo javnega zavoda Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec za leto 2021,
- Poslovno poročilo javnega zavoda Glasbena šola Risto Savin Žalec za leto 2021,
- Letno poročilo 2021 Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti – Območna izpostava Žalec,
- Letno poročilo 2021 Zveze kulturnih društev Savinja Žalec,
- Pravilnik o sofinanciranju kulturnih projektov v Občini Žalec (Uradni list RS, št. 125/04 in 38/2017),
- Pravilnik o sofinanciranju kulturnih programov ljubiteljske kulturne dejavnosti v Občini Žalec (Uradni list RS, št. 28/2018),
- Pravilnik o pogojih, merilih in postopkih za sofinanciranje programov in projektov s področja mladinske dejavnosti v Občini Žalec (Uradni list RS, št. 20/12).

1.3 PROJEKTNA SKUPINA ZA PRIPRAVO LOKALNEGA PROGRAMA

Projektno skupino za pripravo lokalnega programa sestavljajo:

- mag. Nataša Gaber Sivka, Blaž Tkalec – Občina Žalec,
- Jolanda Železnik – Medobčinska splošna knjižnica Žalec,
- Nastija Močnik, Uroš Govek – Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec,
- mag. Gorazd Kozmus – Glasbena šola Risto Savin Žalec,
- Tomaž Kozovinc – Mladinski center Žalec,
- mag. Marko Repnik – Javni sklad RS za kulturne dejavnosti – Območna izpostava Žalec,
- Franc Kos – Zveza kulturnih društev Savinja Žalec.

1.4 KLJUČNI CILJI LOKALNEGA PROGRAMA KULTURE

Ključni cilji lokalnega programa kulture so:

- Vzpostavitev ponovno aktivnega delovanja kulturnih snovalcev v Občini Žalec po epidemiji covid-19. Cilj bo dosežen s spodbujanjem kulturnih društev k kulturnemu udeleženstvu in ustvarjanju (kazalnik: številko prireditev posameznega leta v primerjavi s številom prireditev v času epidemije covid-19).
- Dopolnjevanje obstoječe ponudbe na področju kulture in ponovna vzpostavitev kulturnih vezi z uporabniki, tako v lokalni skupnosti kot v širšem slovenskem prostoru (kazalnik: število kulturnih dogodkov (fizična udeležba/elektronska izvedba) v posameznem letu veljavnosti strategije).
- Dopolnjevanje klasične kulturne ponudbe (v dvoranah) z digitaliziranimi oblikami dostopanja do končnih uporabnikov, ki so se izoblikovale v času epidemije in pokazale kot novi odri kulture, glede na epidemiološke zahteve zdravstvene stroke (kazalnik: število e-kulturnih dogodkov v posameznem letu veljavnosti strategije).
- Povezovanje vseh institucij in akterjev na področju kulture ter izobraževanja, s prepletanjem atraktivnih dogodkov, ki se implementirajo v obliki kulturnega turizma za vse generacije in gostinsko-turistične ponudbe, ki je specifično povezana s hmeljarstvom in pivovarstvom (kazalnik: število dogodkov v obliki kulturnega turizma za vse generacije v posameznem letu veljavnosti strategije).
- Vzpostavljanje centra za aktivno delovanje in nudenje kulturnih storitev – glede na potrebe za kakovostno preživljanje prostega časa – v sklopu dejavnosti MC Žalec s povezovanjem ZKŠT Žalec, MSK Žalec in JSKD OI Žalec.
- Zamenjati še preostalo stavbno pohištvo in celovita ureditev fasade na Domu II. slovenskega tabora Žalec.
- Dodatna oprema (praktikabli, ozvočenja, zavesa) za večnamenski prostor v Osnovni šoli Petrovče in druga oprema v telovadnici Osnovne šole Petrovče – glede na potrebe vzgojno izobraževalne dejavnosti in lokalnega kulturnega društva.
- Zagotovitev ustreznih prostorskih pogojev za dejavnost MSK Žalec.
- Oživitev in ureditev atrija pri Savinovi hiši – stalno zunanje prizorišče.
- Celovita ureditev letnega gledališča Limberk v Grižah, v sodelovanju z lastnikom, KS Griže in Občino Žalec.
- Spodbujanje vzgojno-izobraževalnih institucij (otrok, učencev in staršev), da se aktivno vključijo v različne dejavnosti kulturnih društev v lokalnem okolju, s ciljem promocije kulturne dejavnosti in zagotavljanjem nadaljnjega delovanja kulturnih društev, ki temeljijo

na prostovoljnem delu (kazalnik: število udeležencev in članov v šolskih kulturnih društvih v Občini Žalec v posameznem letu veljavnosti strategije).

- Krepitev povezovanja in sodelovanja pri oblikovanju in izvajanju celoletnih kulturno-turističnih vsebin v Žalcu ter na drugih lokacijah posebnega pomena (kazalnik: število izvedenih celoletnih kulturno-turističnih vsebin v Žalcu v posameznem letu veljavnosti strategije).
- Zagotavljanje finančnih virov za kulturno dejavnost in investicije v okviru proračuna Občine Žalec in pridobivanje dodatnih virov prek javnih razpisov Ministrstva za kulturo in skladov Evropske unije.

Lokalni program nadgrajuje predhodne strateške usmeritve in cilje, hkrati pa je zastavljen tako, da omogoča prilagajanje spremembam. Izvajanje dejavnosti bo zahtevalo visoko stopnjo odzivnosti in sposobnosti prilagajanja tako razmeram v globalizirani družbi kot aktualnemu položaju v lokalnem okolju, Sloveniji in tudi v Evropi (gospodarski, energetski itd. vidik).

2 DEJAVNOST JAVNEGA ZAVODA MEDOBČINSKA SPLOŠNA KNJIŽNICA ŽALEC

Poslanstvo javnega zavoda Medobčinska splošna knjižnica Žalec (v nadaljevanju: Medobčinska splošna knjižnica Žalec) je vezano na naloge, ki izhajajo iz zakonodaje, ki ureja to področje. Uporabnikom zagotavljamo dostop do informacij in vseh brezplačnih storitev, spodbujamo bralno kulturo in motiviramo k vseživljenjskemu izobraževanju.

¹Na uresničevanje knjižnične dejavnosti v lokalnem okolju vplivajo številni dejavniki, in sicer:

- družbeni: demografija prebivalstva skupnosti – staranje populacije, večanje števila prebivalcev, višja izobrazba, višji družbeni standard, spremenjeni življenjski slog prebivalcev;
- tehnološki: informacijsko-komunikacijska tehnologija je vpeta na vsa področja življenja posameznikov in skupnosti;
- družbenogospodarski: večanje urbanizacije in spreminjanje tradicionalne podobe podeželja, koncentriranje dejavnosti v mestih, dnevne in trajne migracije podeželje–mesto, globalizacija;
- uporabniki: sprememba potreb in interesov glede na dinamiko načina življenja, knjižnica predstavlja tudi prostor za razvedrilo in srečevanje, privlačnost in raznolikost knjižničnih dejavnosti, iz potreb in interesov se oblikuje tudi pričakovanje do knjižnice (predvsem to, da je knjižnica dejavna, dejavnosti pa raznovrstne);
- omejitve: prisotnost drugih ustanov in subjektov s podobnimi dejavnostmi (vrtec, šola itd.), preobilje informacij v skupnosti in družbi, mešanje predstave o tradicionalni in sodobni knjižnici, relativna aktivnost in slaba motiviranost (pasivnost) uporabnikov: dejavnost le določenega števila istih posameznikov in skupin, denarne, prostorske in druge materialne zmožnosti knjižnice ter manko knjižničnega osebja za razširjeno delovanje knjižnice v okolju.

Zaradi navedenega je pomembno, da je sodobna knjižnica informacijsko, izobraževalno, komunikacijsko, kulturno in sprostitveno središče. Medobčinska splošna knjižnica Žalec je splošna knjižnica, ki izvaja knjižnično dejavnost za prebivalce vseh šestih občin v Spodnji Savinjski dolini. V lokalnem okolju skrbi za vse ciljne skupine in zagotavlja storitve tudi za skupine prebivalcev s posebnimi potrebami.

¹ Uresničevanje knjižničnih vlog v splošni knjižnici, 2021, Lea Felicijan, <https://doi.org/10.55741/knj.65.1-2.6>

Knjižnica je definirana kot tretji prostor (izraz je oblikoval sociolog Ray Oldenburg – The Great Good Place, 1990). Pomeni neformalni prostor, v katerem se ljudje iz lokalne skupnosti srečujejo in razvijajo socialne interakcije ter prijateljske vezi, razpravljajo, razvijajo domačnost, povezanost z lokalno skupnostjo, spodbujajo druženje namesto osamljenosti in delajo življenje barvitejše. Tretji prostor je nevtralen. Posebno v urbanih okoljih so ljudje izgubili stik s skupnostjo. Človek pa ravno to potrebuje za socialno zadovoljstvo in duševno zdravje.

Knjižnica je središče kulturnega in informacijskega dogajanja v lokalnem okolju. Je skladišče znanja in informacij. Prispeva k večanju kakovosti življenja posameznika in skupnosti, krepi pripadnost lokalni skupnosti, povezuje različne življenjske sloge, krepi kulturno življenje, dviguje izobrazbeno raven in razvija pismenost, zato mora s svojo prostorsko in strokovno urejenostjo biti zgledna, da bo privabljala vedno več novih uporabnikov (in jih tudi uspešno zadržala). Nikakor pa ne smemo pozabiti, da je pomemben temelj kulturnega dogajanja v lokalnem okolju prav knjižnica in da bo v obdobju različnih izzivov (od gospodarskih do zdravstvenih) še potrebnejša in pomembnejša. Ljudje smo socialna bitja, zato potrebujemo stik s soljudmi. V času socialnih stisk pa je med drugim knjižnica tudi rehabilitacijski prostor.

Dobro razvita knjižnica je v ugled vsaki lokalni skupnosti.

2.1 OBSTOJEČE STANJE KNJIŽNIČNE DEJAVNOSTI V OBČINI ŽALEC

Knjižnica s storitvami sooblikuje podobo Občine Žalec in Spodnje Savinjske doline ter soustvarja njen ugled. Uporabnikom omogoča dostop do informacij iz lastne zbirke in zbirk drugih knjižnic ter drugih ponudnikov informacij. Digitalne tehnologije in svetovni splet omogočajo nove poti do uporabnikov, izboljšanje in povečanje obsega storitev ter prinašajo inovativnost v delovanje knjižnice. Z uresničevanjem načela splošne dostopnosti informacij prispeva k zmanjševanju razkoraka med tistimi, ki imajo možnosti in sredstva za neoviran dostop do informacij, in med tistimi, ki jim to zaradi katerega koli vzroka ni dostopno. Javno dostopne so zbirke domače in tuje znanstvene literature, ki so dostopne za potrebe študijskega in znanstvenoraziskovalnega dela.

Medobčinska splošna knjižnica:

- je kulturno središče, ki skrbi za ohranjanje kulturne dediščine in prenaša spoštljiv odnos do nje na vse generacije,
- širi bralno kulturo pri vseh kategorijah in generacijah bralcev,
- je zaupanja vredna ustanova,
- je stičišče različnih generacij, izvaja dejavnosti za različne ciljne skupine,
- skrbi za uporabnike s posebnimi potrebami,
- je socialno središče različnih mnenj in zamisli ter spoštuje pravico vseh do svobodne izbire knjižničnega gradiva in storitev,
- je gostoljuben prostor strokovno usposobljenih, prijaznih in komunikativnih knjižničark in knjižničarjev,
- se odziva potrebam okolja ter s svojimi dejavnostmi bogati kulturno, družabno in duhovno življenje,
- je informacijsko središče, ki išče, raziskuje, svetuje in informira,
- si v okviru materialnih možnosti prizadeva uvajati nove tehnologije in novosti v stroki.

Medobčinska splošna knjižnica Žalec je splošna knjižnica, ki izvaja knjižnično dejavnost za prebivalstvo v Spodnji Savinjski dolini. Njene ustanoviteljice so Občina Braslovče, Občina Polzela, Občina Prebold, Občina Tabor, Občina Vransko in Občina Žalec. Občinska knjižnica Žalec je del Medobčinske splošne knjižnice Žalec.

Medobčinska splošna knjižnica Žalec ima naslednje organizacijske enote:

- Občinska knjižnica Braslovče,
- Občinska knjižnica Polzela,
- Občinska knjižnica Prebold,
- Občinska knjižnica Tabor,
- Občinska knjižnica Vransko,
- Občinska knjižnica Žalec, ki ima naslednja izposojevališča: *Griže, Liboje, Petrovče, Ponikva, Šempeter v Savinjski dolini.*

¹ Medobčinska splošna knjižnica Žalec opravlja naslednjo javno službo:

- zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva,
- zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij,
- izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov,
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev,
- sodelovanje v medknjižnični izposoji in posredovanje informacij,
- pridobivanje in izobraževanje uporabnikov,
- varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik,
- sodelovanje v vseživljenjskem izobraževanju,
- zbiranje, obdelava, varovanje in posredovanje domoznanskega gradiva,
- zagotavljanje dostopnosti in uporabe gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih,
- organiziranje posebnih oblik dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture,
- organiziranje posebnih oblik dejavnosti za otroke, mladino in odrasle s posebnimi potrebami,
- organiziranje kulturnih prireditev, ki so povezane s knjižnično dejavnostjo in so vedno brezplačne,
- drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo.

Temeljno načelo oblikovanja organizacijske strukture zavoda temelji na delitvi dela in izhaja iz dejavnosti zavoda. Za opravljanje temeljnih in drugih del s področja dejavnosti ima zavod mrežo, ki jo sestavljajo organizacijske enote, dejavnost zavoda pa se razširi tudi na oddelke, splošno službo in na stalne ali občasne delovne skupine, te pa na delovna mesta, v sklopu katerih so združena dela, ki predstavljajo najpreprostejše elemente procesa dela. Oblikovanje organizacijskih enot narekujejo potrebe prebivalstva po stalni prisotnosti knjižničarske dejavnosti v posameznem okolju.

Knjižnice, ki izvajajo javno službo, morajo imeti ustrezen obseg in izbor strokovno urejenega knjižničnega gradiva, ustrezno število usposobljenih strokovnih delavcev, ustrezen prostor in opremo ter ustrezno organizacijo knjižnične dejavnosti.

¹ Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Medobčinska splošna knjižnica Žalec.

Knjižnično gradivo poskušamo nabavljati s priporočenim prirastom 250 enot/1000 prebivalcev. Letno je to za osrednjo enoto v Žalcu približno 600 enot. V časovnem obdobju 2022–2032 (desetih letih) je to 6000 enot.

Glede na zakonske podlage in standarde je predvideno 10 knjižničnih delavcev do 10.000 prebivalcev. Za vsakih nadaljnjih 2000 prebivalcev 1,3 strokovnega delavca. Za vsakih nadaljnjih 30.000 prebivalcev nad pragom 10.000 prebivalcev 1 knjižnični manipulant. Za vsakih nadaljnjih 25.000 prebivalcev nad pragom 10.000 prebivalcev 1 delavec za računovodsko delo in administrativna dela.

V letu 2023 bi Medobčinska splošna knjižnica Žalec po standardih potrebovala 33 zaposlenih, od tega 19 samo za Občino Žalec. Ne glede na standarde je trenutno sistemiziranih 22 delovnih mest, od tega je zasedenih 16 delovnih mest. Za dejavnost knjižnice na območju Občine Žalec bi bilo po standardih potrebnih 19 zaposlenih, in sicer: 2 za administrativna dela, 1 manipulant in 16 strokovnih delavcev (30 % knjižničarjev in 70 % bibliotekarjev).

Preglednica 1: Pregled nekaterih kazalnikov Medobčinske splošne knjižnice Žalec

Opis	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
število aktivnih članov	6711	7030	7387	7905	7018	6862	6991
število prebivalcev	42235	41354	42359	42938	42637	43129	43211
število aktivnih članov/1000 prebivalcev	159	170	174	184	164	159	162
število vpisov	865	877	801	801	451	567	694
število obiskov	90298	90558	89797	92401	91835	100992	85410
število obiskov/aktivnega člana v knjižnici	13,5	12,9	12,2	11,7	13	13,7	12,2
število obiskov/prebivalca	2,14	2,2	2,1	2,1	2,1	2,34	2
število obiskov/zaposlenega	6946	6468	6414	6600	6559	6312	5338
število izposoj	392199	380274	354248	363026	289683	339112	371033
število izposoj/prebivalca	9,29	9,2	8,4	8,5	6,8	7,9	8,6
število izposojenih enot/aktivnega člana	58	54	48	46	41	46	53
število izposojenih enot/zaposlenega	30169	27162	25303	25930	20691	21194	23190
medknjižnična izposoja	146	143	109	120	92	134	114
število prireditvev	434	528	534	545	163	156	311
št. obiskovalcev/prireditvah	15064	17428	18637	20968	9795	25649*	11849
povprečno št. obiskovalcev/prireditvah	35	33	35	37	60	164	38
povprečno št. prireditvev/teden	8	11	11	11	3	3	6
ure odprtosti na teden	143	153	159	159	159	175	189
ure odprtosti na leto	7436	7956	8268	8268	8268	9100	9828
zaloga gradiva	191071	190962	195244	199139	203940	209253	212920
obrat gradiva	2,11	1,99	1,8	1,8	1,4	1,6	1,7

Nadaljevanje preglednice št. 1

Opis	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
prirast gradiva – obdelano	6438	7986	8943	7687	6221	7490	8101
nakup	4701	5141	5531	5570	4587	6301	6414
dar	1527	2748	3272	1980	1404	1070	1544
število zaposlenih	13	14	14	14	14	16	16

* *Virtualne prireditve.*

Preglednica 2: SWOT-analiza Medobčinske splošne knjižnice Žalec

PREDNOSTI KNJIŽNICE	SLABOSTI KNJIŽNICE
<ul style="list-style-type: none"> – prijazen in strokoven kader – obsežna in aktualna knjižnična zbirka – zagotavljanje dostopa do različnih zbirk – lokacija – parkirišče – dobro organizirana knjižnična mreža – pozitivni odzivi uporabnikov – prepoznavnost v okolju – ugled v lokalni skupnosti in strokovni javnosti – pogosto je primer dobre prakse – sposobnost hitrega prilagajanja, dobro sodelovanje z drugimi zavodi, društvi, posamezniki 	<ul style="list-style-type: none"> – zmanjševanje sredstev za nakup knjižničnega gradiva s strani ministrstva za kulturo, kar ima za posledico premalo gradiva glede na želje in potrebe uporabnikov ter zaradi tega dolge čakalne roke za gradivo – pomanjkanje strokovnega kadra – naraščanje stroškov vzdrževanja (strojna in programska oprema, digitalizacija, hranjenje podatkov ...) – vpliv nestabilnih družbenih razmer – vpliv koronavirusne bolezni oz. covida-19 v letih 2020–2021 – prepočasen odziv zakonodaje, ki ureja knjižnično dejavnost
PRILOŽNOSTI KNJIŽNICE	POMANJLJIVOSTI KNJIŽNICE
<ul style="list-style-type: none"> – njena fleksibilnost – prisotnost prek spleta (virtualna knjižnica) – razvijanje storitev za ranljive skupine – koncentracija različnih znanj pri zaposlenih – knjižnica zna prepoznati posebnosti lokalnih skupnosti, za katere izvaja knjižnično dejavnost 	<ul style="list-style-type: none"> – prostorska utesnjenost nekaterih enot – ponekod nedostopnost gibalno oviranim – zahtevna razporeditev delovnega časa (neenakomerna razporeditev in šest dni v tednu) – obseg delovnih obveznosti se vse bolj povečuje – nestimulativen plačni sistem in način ocenjevanja delovne uspešnosti, ni možnosti nagrajevanja za dobro opravljeno delo in tudi knjižnična zakonodaja je dokaj zavirajoča

2.2 PREDNOSTNE NALOGE, UKREPI IN CILJI MEDOBČINSKE SPLOŠNE KNJIŽNICE ŽALEC PO POSAMEZNIH PODROČJIH

2.2.1 DOSTOPNOST KNJIŽNICE

V preteklih letih je Medobčinska splošna knjižnica Žalec uspešno razvijala storitve, s katerimi se odziva konkretnim potrebam različnih ciljnih skupin. Še zlasti se je to potrdilo v letih 2020 in 2021, ko nas je koronavirus močno preizkušal in postavljajal v položaj, o katerem nismo nikoli razmišljali, kaj šele načrtovali, kako se spopasti z njim. Ko smo bili vrženi v vodo, smo zaplavali in uspešno plavali.

Medobčinska splošna knjižnica Žalec je uspešna pri spodbujanju branja ter razvoju informacijske pismenosti med otroki, išče poti do ranljivih skupin prebivalcev in občanov, ki zaradi starosti ali bolezni ne morejo uporabljati knjižničnih storitev na običajne načine, ter ponuja obsežen program izobraževanja in druženja za starejše občane. Na področju ponudbe gradiva in informacij knjižnica vzpostavlja vzporedno ponudbo v elektronskem okolju. Razvija vlogo fizičnega prostora za srečevanje in druženje ter krepitev medčloveških stikov. Ne pozabi na nobeno ciljno skupino, niti na priseljence ne.

Knjižnica bo v naslednjem strateškem obdobju obstoječe storitve nadgrajevala in jih prilagajala spremenjenim okoliščinam. Razvijala bo nove storitve na področju informacijske pismenosti, vseživljenjskega učenja, socialnega vključevanja, medgeneracijskega in medkulturnega dialoga, komuniciranja, izvedbe prireditev itd., in to tako, da bo z njimi naslavljala vse skupine prebivalcev. Preučila bo možnosti za razvoj nadstandardnih storitev kot nadgradnje javne službe ter redno preverjala in evalvirala učinek vseh ponujenih storitev.

Knjižnica bo uporabnikom oz. članom zagotavljala čim boljšo dostopnost knjižnične zbirke in drugih informacijskih virov ter kakovostne storitve, in sicer tako v svojih prostorih kot na daljavo.

Poleg tradicionalnih storitev Medobčinska splošna knjižnica Žalec že vrsto let razvija ponudbo v virtualnem okolju. Ponuja vrsto podatkovnih zbirk, dostopnih na daljavo, elektronske knjige in zvočne knjige z oddaljenim dostopom. S storitvijo Moj Cobiss/Moja knjižnica na računalnikih in prenosnih napravah omogoča podaljšanje rokov izposoje, rezervacije gradiva in naročila medknjižnične izposoje prek spleta. Uporabniki se lahko naročajo na elektronsko obveščanje. Ponuja tudi spletni vpis in spletno poravnavo finančnih obveznosti.

Medobčinska splošna knjižnica Žalec digitalizira gradiva, s čimer zasleduje cilje varovanja gradiva ob hkratni povečani dostopnosti. Pod okriljem Osrednje knjižnice Celje sodeluje pri gradnji Biografskega leksikona celjskega območja in Zasavja, ki je združen v skupni portal Obrazi slovenskih pokrajin, ter sodeluje pri vnosu v vseslovenski regijski portal Kamra.

2.2.2 ČLANI KNJIŽNICE

Knjižnico naj bi uporabljalo 25 odstotkov prebivalstva. Ponekod po Sloveniji je ta odstotek presežen, v večini primerov ne. Tudi pri Medobčinski splošni knjižnici Žalec zaostajamo za to številko. Do zdaj se je na strokovnih srečanjih pogosto poudarjala razlika med tistimi knjižnicami, ki imajo v svoji bližini srednje in visoke šole, in tistimi knjižnicami, ki jih nimajo. V drugem primeru, torej tam, kjer knjižnice v svoji bližini srednjih in visokih šol nimajo, med njimi tudi Medobčinska splošna knjižnica Žalec, se je treba za nove člane veliko bolj potruditi, še zlasti na redko poseljenih, hribovitih območjih, kjer živi pretežno starejše prebivalstvo.

Trend rasti aktivnih članov v slovenskih splošnih knjižnicah namreč omejujejo tudi številni drugi dejavniki, kot so dostop na daljavo, nezadosten nakup knjižničnega gradiva, izbris neaktivnih članov, neustrezni prostori itd.

Leta 2016 je imela Medobčinska splošna knjižnica Žalec 6711 aktivnih članov ali 16 % vsega prebivalstva svojega območja, leta 2021 že 6862, kar je 16 % prebivalcev, leta 2022 pa 6991, kar je 16,2 %. Število aktivnih članov se sicer počasi, a še vedno povečuje (kar velja za redke knjižnice v Sloveniji). Knjižnica si bo prizadevala, da bo v naslednjem strateškem obdobju vključenost prebivalstva še večja.

2.2.3 RAZVOJ IN UPRAVLJANJE KNJIŽNIČNE ZBIRKE

Knjižnična zbirka je glavno orodje, s katerim knjižnica izvaja svoje poslanstvo. Z uresničevanjem zastavljenih ciljev bo Medobčinska splošna knjižnica Žalec zagotavljala optimalen izbor in dostopnost knjižničnega gradiva na različnih nosilcih glede na spreminjajoče se potrebe uporabnikov. Z nadaljnjim razvojem metod selekcije in evalvacije bo povečala učinek vloženih sredstev.

Strateški cilji:

- Zagotavljati raznovrsten in kakovosten izbor vseh vrst knjižničnega gradiva za uporabnike občinskih knjižnic in izposojevališč ter skladno s profilom osrednje območne knjižnice.
- Zagotavljati optimalno dostopnost knjižničnega gradiva za uporabnike in odzivnost na njihove potrebe.
- Skrbeti za aktualnost in aktivnost knjižnične zbirke.
- Skrbeti za redno in sistematično evalvacijo knjižnične zbirke in njenega upravljanja.

Med knjižnično gradivo spadajo monografske in serijske publikacije, glasbeni tiski, neknjižno gradivo, avdiovizualno gradivo, igrače, drobni tiski, multimedijsko in drugo gradivo. Večino gradiva knjižnica kupi, nekaj je darov (ti prihajajo od organizacij, posameznikov, avtorjev, založb ...), nekaj pa je tudi zamen (to je gradivo, ki ga bralci nadomestijo, ker ga poškodujejo ali izgubijo).

Pri pridobivanju gradiva poskuša Medobčinska splošna knjižnica Žalec slediti srednji poti: Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti narekuje letni prirast najmanj 150 enot aktualnega monografskega knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih na 1000 potencialnih uporabnikov, Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028) pa navajajo 250 enot na 1000 prebivalcev.

Knjižnično zbirko dopolnjujemo skladno z Dokumentom o nabavni politiki, vsako leto pa pripravimo tudi Letni načrt nakupa knjižničnega gradiva.

2.2.4 KADER

Ne glede na to, kako se bo spreminjala podoba knjige (tiskana, elektronska), bo vloga knjižničarjev vedno izjemnega pomena in nepogrešljiva. Knjižničarji morajo znati prepoznati potrebe uporabnikov v svojem okolju, vendar za to potrebujejo čas in materialne pogoje. Prepoznati morajo tudi uporabnike v skupinah s posebnimi potrebami in posebno skrb namenjati vsem

ranljivim skupinam, predvsem otrokom in mladini, starejšim, invalidom, bolnikom, pripadnikom etničnih skupin itd.

Z zagotavljanjem ustreznih kadrovskih pogojev za delo, učinkovito notranjo organizacijo, promocijo zdravja na delovnem mestu in skrbjo za razvoj kadrov bo knjižnica ustvarjala pozitivno organizacijsko kulturo in spodbujala kakovostne storitve.

V Medobčinski splošni knjižnici Žalec smo usmerjeni k temu, da še naprej zagotavljamo spodbudno delovno okolje, v katerem lahko uresničimo strokovne ambicije, razvijamo svoje kompetence in vplivamo na uresničitev ciljev knjižnice.

Prizadevamo si zaposlovati kreativne, inovativne, samozavestne in samostojne ljudi, ki so sposobni odločati, sodelovati v timih in znajo delati z ljudmi.

V Medobčinski splošni knjižnici Žalec je bilo 31. 12. 2022 zaposlenih 16 ljudi. Vsega prebivalstva občin soustanoviteljic knjižnice je 43.129. Glede na status Medobčinske splošne knjižnice Žalec Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028) predvidevajo 33 zaposlenih. Po Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti, ki določa minimalne pogoje za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe in velja od 18. 3. 2023, bi morala imeti Medobčinska splošna knjižnica Žalec 21 zaposlenih.

2.2.5 TEHNIČNA OPREMA KNJIŽNICE IN INFORMATIKA

Splošne knjižnice, kot je Medobčinska splošna knjižnica Žalec, postajajo zadnja leta tudi informacijska središča. Uporabnik je vedno zahtevnejši in želi čim več informacij v čim krajšem času. Prav to mu omogoča računalniški informacijski sistem, v katerega je vključena tudi naša knjižnica.

Vendar pa je na tem področju treba v naslednjih letih postoriti še marsikaj. Za sočasno dostopnost informacij čim več ljudem je potrebno, da ima knjižnica dovolj sodobnih računalniških delovnih mest tako za zaposlene kot za uporabnike.

Cilji so:

- knjižnica si bo prizadevala povečati obseg, izkoriščenost in dopolnitev računalniško-tehnične in komunikacijske opreme ter njeno pravočasno posodabljanje;
- vzpostavitev strežniškega okolja za uporabnike in zaposlene bi omogočala upravljanje e-dokumentov za potrebe delovanja knjižnice (zaposleni), hrambo digitaliziranih vsebin domoznanskega oddelka (uporabniki) in drugih elektronskih servisov;
- z digitaliziranjem lokalnih e-gradiv in implementacijo v strežniško okolje omogoča preprost pregled in dostop na ustrezni ravni varnosti.

Kot tehnična oprema se razume: reprodukcijska oprema (fotokopirni stroj, tiskalnik, skener ...), računalniška in komunikacijska oprema (osebni in tablični računalniki, telefon ...), avdiovizualna oprema (LCD-televizor, projektor, avdiopredvajalnik itd.).

V obdobju od 2022–2027 bo treba:

- redno nadomeščati zastarelo opremo;
- redno posodabljati programsko opremo;
- zagotavljati finančna sredstva za kakovostno vzdrževanje in upravljanje računalniške in komunikacijske infrastrukture;
- zagotoviti ustrezno strežniško okolje za pregled digitaliziranih vsebin domoznanskega oddelka in drugih e-gradiv na ustrezni ravni varnosti in ustreznem načinu dostopa ter se s tem približati mlajši, t. i. e-generaciji;
- zagotoviti pregled vsebin digitaliziranega gradiva domoznanskega oddelka na osebnih računalnikih, namenjenih uporabnikom;
- zagotavljati finančna sredstva za licence za programsko in strojno opremo.

2.2.6 KNJIŽNIČNO-INFORMACIJSKI SISTEM

Knjižnica posreduje informacije ustno, pisno, prek telefona in prek spleta. Uporabnikom ponuja pomoč pri znanstvenem raziskovanju, referatih, seminarskih, diplomskih in drugih nalogah.

Za izvajanje osnovne knjižnične dejavnosti v knjižnici uporabljamo knjižnični informacijski sistem Cobiss. Ta je zaradi potreb po prilagajanju novejši strojni in programski opremi postopno prehajal iz okolja Cobiss2 (ki je deloval na računalniških terminalih) na okolje Cobiss3 (ki deluje na osebnih računalnikih).

Medobčinska splošna knjižnica Žalec je v preteklem obdobju že prešla na segmente Cobiss3/Nabava, Cobiss3/Serijske publikacije, Cobiss3/Elektronski viri, Cobiss3/Katalogizacija, Cobiss3/Zaloga, Cobiss3/Izpisi, Cobiss3/Izposoja in Cobiss3/Medknjižnična izposoja.

Poleg sistema Cobiss knjižnica z namenom povečanja dostopa do gradiva in informacij prispeva različne vsebine na lastne in skupne portale slovenskih splošnih knjižnic ter Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK). To so: biografski spletni leksikon Celjskozasavski.si, ki je del portala Obrazi slovenskih pokrajin, portal digitalizirane kulturne dediščine slovenskih pokrajin Kamra, Digitalna knjižnica Slovenije itd.

V prihodnje bo treba čim več informacij posredovati prek spleta in ponujati strokovno pomoč pri računalniškem poizvedovanju in iskanju knjižničnega gradiva v sistemu Cobiss+ ter pri osnovah uporabe interneta.

S ciljem čim večje dostopnosti informacij bo treba:

- prenoviti oz. posodobiti in sprotno ažurirati spletno stran Medobčinske splošne knjižnice Žalec;
- zagotoviti prevod ključnih delov spletne strani v angleški in nemški jezik, morda tudi še v kateri tuji jezik;
- zagotoviti permanentno izobraževanje zaposlenih in uporabnikov;
- skrbeti za promocijo informacijskih storitev;
- spodbujati uporabo servisa »Vprašaj knjižničarja«;
- povečevati število računalniških mest.

2.3 POTREBNE INVESTICIJE

Za knjižnico je treba ves čas skrbeti in ji namenjati maksimalno pozornost. Potrebno je redno vzdrževanje opreme in prostorov. Nujno je stalno vlaganje v računalniško opremo in sodobno tehnologijo, ki je podpora dobro razviti knjižnični dejavnosti. Za investicije in investicijsko vzdrževanje ni na razpolago dovolj finančnih sredstev, zato si v knjižnici prizadevamo pridobiti tudi druge vire. Velika slabost večine knjižnic v Savinjski dolini je ta, da so invalidom nedostopne. Dvigalo je samo v Občinski knjižnici Prebold, Občinska knjižnica Braslovče pa je vsem dostopna, ker je v enem (pritličnem) nivoju.

Knjižnica v Žalcu je v preteklem obdobju Lokalnega programa kulture dobila nekaj novih prostorov. S tem je bila delno rešena huda prostorska stiska. Vsekakor pa se že razmišlja o večji knjižnici, kakršno si Občina Žalec in njeni občani zaslužijo.

Po Strokovnih priporočilih in standardih za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028) je priporočena neto uporabna površina knjižnice okvirno 1200 m² na 10.000 prebivalcev. Knjižnični prostor mora omogočati ustrezno hranjenje gradiva, postavitve gradiva, delo zaposlenih, uporabo gradiva, opreme in udeleževanje v dejavnostih glede ne opredeljene potrebe uporabnikov.

Videz stavbe predstavlja simbolni pomen knjižnice v lokalni skupnosti. Knjižnični prostori so namenjeni predšolskim otrokom, osnovnošolskim otrokom, mladostnikom in odraslim.

Prostori, namenjeni uporabnikom, so tudi:

- časopisne in študijske čitalnice ter študijske celice,
- ustrezno tehnično opremljen prostor za usposabljanja,
- ustrezno tehnično opremljen prostor za dogodke,
- vhodni prostor,
- prostor za druženje,
- garderoba za uporabnike in sanitarije s previjalnico,
- igralnica,
- pravljlična soba,
- varna soba za učenje,
- prostor za reproduciranje gradiva,
- atrij in/ali terasa.

Medobčinska splošna knjižnica Žalec organizira dogodke, za katere potrebuje prireditveni prostor, približno enkrat na teden. Potrebe: okoli 60–70 stolov (ki jih je mogoče predstavljati), ozvočenje, indukcijska zanka, projekcijsko platno, projektor. Knjižnica mora vključevati tudi ustrezne prostore za upravne naloge, za strokovno delo, ki ni neposredno povezano z uporabniki, čajno kuhinjo, toaletne prostore, garderobo za zaposlene. Knjižnica mora imeti tudi skladiščni prostor, prostor za pripravo in opremo gradiva, prostor za tehnična opravila in čistila, prostor za informacijsko tehnologijo (strežniško sobo). Imeti mora knjigomat z razvrščevalnim sistemom. Knjižnica mora imeti zagotovljene ustrezne klimatske in svetlobne pogoje (temperatura, vlaga). Prostori knjižnice morajo biti primerno osvetljeni, nekateri tudi zvočno izolirani. Knjižnica mora omogočati vstop in gibanje po prostorih tudi gibalno oviranim in materam z vozički. Nujno je dvigalo.

Po Strokovnih priporočilih in standardih za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028) bi bilo treba zagotoviti naslednjo kvadraturu prostorov:

- za knjige za odrasle 783 m² (10,8 m² za 1000 enot),
- za knjige za otroke 335 m² (13,1 m² za 1000 enot),
- za periodični tisk 20 m² (10 m² za 100 naslovov),
- za neknjižno gradivo 16 m² – 80 m² (4,3 – 21,3 m² za 1000 enot).

Skupaj je samo za postavitev knjižničnega gradiva potrebnih: 1218 m².

Minimalne številčne vrednosti pogojev za obseg in izbor strokovno urejenega knjižničnega gradiva, število ustreznih usposobljenih strokovnih delavcev ter ustrezen prostor in opremo iz prvega odstavka 36. člena Zakona o knjižničarstvu določa Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Ur. l. RS, št. 28/23). Medobčinska splošna knjižnica Žalec jih na več točkah ne dosega.

Dolgoročno se nova knjižnica umešča na novo lokacijo, in sicer na lokacijo objekta »Casino« v sklopu kompleksa Hotel Žalec, ki ga je kupila Občina Žalec.

V idejni zasnovi Centra Golding Žalec – knjižnica, št. projekta 218/22, december 2022, izdelovalca Efekt arhitektura, d. o. o., se zasledujejo normativi, standardi (glede na razpoložljive prostorske gabarite) in potrebe, ki so bile izkazane s strani Medobčinske splošne knjižnice Žalec. Objekt je zasnovan svetlo, prostorno, pregledno in sodobno s cilji, da je nova knjižnica dostopna vsem, z ustreznimi spremljajočimi prostori in opremo.

V nadaljevanju je predvidena izdelava projektno-tehnične dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja. Terminsko je izvedba nove knjižnice odvisna od možnosti zagotavljanja dodatnih finančnih virov s strani Ministrstva za kulturo Republike Slovenije in eventualnih drugih virov Evropske unije, saj novogradnja knjižnice predstavlja veliko finančno breme.

Poleg zagotavljanja ustreznih prostorskih pogojev v Medobčinski splošni knjižnici Žalec je treba zagotavljati čim boljše pogoje za delovanje tudi v izposojevališčih v Grižah, Petrovčah, Libojah, Šempetru in na Ponikvi.

2.4 POVZETEK CILJEV

Knjižnica je srce lokalne skupnosti (dnevna soba). Omogoča vsem, ne glede na raso, starost, spol ali ekonomski položaj, dostop do informacij, ki so bistvenega pomena za kakovostno življenje.

V Medobčinski splošni knjižnici Žalec se uspešno spodbuja bralna kultura in vseživljenjsko izobraževanje, ohranja se kulturna identiteta in sooblikuje podoba Spodnje Savinjske doline, kar se odraža tudi v funkcionalni in finančni pismenosti njenih prebivalcev.

V obdobju do leta 2030+ so prednostni cilji naslednji:

- povečati število zaposlenih,
- knjižnice v mreži bodo s svojim delovanjem povečale kakovost življenja posameznika in skupnosti,

- zmanjševanje razlike med informacijsko bogatimi in informacijsko revnimi uporabniki,
- dvigovanje zavesti o pomenu knjige in branja za razvoj posameznika in družbe,
- okrepitev pripadnosti lokalni skupnosti,
- povečanje ugleda in prepoznavnosti lokalnih skupnosti,
- povezovati različne življenjske sloge,
- okrepiti kulturno življenje,
- imeti aktualno zbirko knjižničnega gradiva,
- dvigniti izobrazbeno raven,
- skrbeti za razvoj in obvladovanje slovenskega jezika,
- krepiti medgeneracijsko povezanost in sodelovanje,
- skrbeti za uporabnike s posebnimi potrebami in ranljive ciljne skupine,
- omogočati dostopnost vsem, ki želijo uporabljati storitve, ki jih ponuja knjižnica,
- širiti bralno kulturo, razvijati informacijsko (poudarek na izobraževanju uporabnikov za rabo knjižničnih gradiv in storitev), funkcionalno, finančno pismenost in druge pismenosti ter
- podpirati splošno kulturno in jezikovno nacionalno zavest ter širiti obzorja duha.

Pogoji za doseganje teh ciljev:

- ustrezna finančna sredstva za izvajanje dejavnosti in nabavo raznovrstnega knjižničnega gradiva,
- redno financiranje,
- čim širša podpora projektom bralnega ozaveščanja,
- primerni prostori,
- naklonjenost sponzorjev in donatorjev,
- ustrezno število in usposobljenost delavcev,
- zaupanje stroki ter
- zagotavljanje drugih pogojev za opravljanje poslanstva knjižnice z veliko naklonjenostjo in razumevanjem lokalne skupnosti.

Medobčinska splošna knjižnica Žalec želi obdržati, kar je dosegla, in razvijati svojo dejavnost tako, da bo v spremenjenih družbenih razmerah tudi v prihodnje vsem občanom podpora na področju izobraževanja, informacijske, funkcionalne in finančne pismenosti ter kulture.

Uporabniki knjižnice si zaslužijo najboljšo ponudbo knjižničnega gradiva, informacij in storitev, ki jih lahko ponudi knjižnica. Prav tako si zaslužijo ustrezno opremo in prostor. Želja Medobčinske splošne knjižnice Žalec je, da bodo vse občine Spodnje Savinjske doline močna podpora usklajenemu razvoju knjižnic, ki bo omogočal primerljivost na državni ravni.

3 DEJAVNOST JAVNEGA ZAVODA ZAVOD ZA KULTURO, ŠPORT IN TURIZEM ŽALEC

Javni zavod Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec (v nadaljevanju: ZKŠT Žalec) je javni zavod, ki ga je ustanovila Občina Žalec leta 2002. Njegovo osnovno poslanstvo je opravljanje javne službe na področjih kulture, športa in turizma.

Izvaja tudi tržno dejavnost, katere prihodke sestavljajo prihodki organizacije in soorganizacije prireditev, časopisa Utrip Savinjske doline, posredništva pri prodaji vstopnic, najemnin, prodaje spominkov, pijače, turističnih paketov, vodenj in vstopnin.

Občina Žalec mu je v upravljanje prenesla javno infrastrukturo vseh treh področij (Savinova hiša z likovnim salonom, Dom II. slovenskega tabora Žalec, kompleks atletskega stadiona z nogometnim igriščem, Ekomuzej hmeljarstva in pivovarstva Slovenije, Info center Ribnika Vrbje in Učno-ekološko pot Vrbje, Fontano piv Zeleno zlato).

Lokalni program kulture v Občini Žalec na področju delovanja javnega zavoda ZKŠT Žalec opredeljuje javni interes za kulturo, z namenom zagotavljanja pogojev za delovanje, dostopnost, raznolikost, zlasti na področjih delovanja zavoda, ki so predstavljena v nadaljevanju.

3.1 UPRIZORITVENE UMETNOSTI

3.1.1 JAVNI INTERES

Javni interes na področju uprizoritvenih umetnosti je izvajanje abonmajev za različne starostne skupine abonentov v našem okolju.

3.1.2 CILJI

Raznolikost ponudbe in vključitev kar največ različnih gledališč v program ter s tem tovrstne dobrine omogočiti občankam in občanom na ogled v občini.

3.1.3 UKREPI

Zagotovitev finančnih pogojev za izvedbo kakovostnih predstav, če prihodki od vstopnin ne pokrijejo stroškov.

3.1.4 ABONMAJI PODROBNEJE

V obdobju zadnjih desetih let (2009/10–2019/20) se je število abonentov v gledališkem abonmaju za odrasle, narodno-zabavnem abonmaju in citrarskem abonmaju (vzpostavljenem leta 2011)

nenehno povečevalo, kar je mogoče pripisati naslednjim razlogom: tradicionalnost in prepoznavnost abonmajev, kakovosten program in cenovna dostopnost abonmajev.

Nekateri abonmaji (mladinski, cicibanov, glasbeni in potujoči) so bili zaradi upadanja zanimanja ukinjeni.

V naslednjih letih je temeljni cilj ZKŠT Žalec, da tradicionalne abonmajske programe ohrani, jih kakovostno in programsko nadgradi in si s tem zagotovi stalno občinstvo, ki v sezonah 2020/21 in 2021/22 zaradi epidemioloških razmer in zaostrenih pogojev izvajanja kulturnih dejavnosti ni moglo redno obiskovati gledaliških predstav.

Če bo izkazano zadostno zanimanje, ob povečanem odzivu in izraženih željah se bo vzpostavil tudi novi abonma, ki bi zaobjel določeno zainteresirano javnost.

Preglednica 3: Število abonmajev in številu abonentov v obdobju 2009–2020

Abonma	2009 /10	2010/ 11	2011/ 12	2012/ 13	2013/ 14	2014/ 15	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20
gledališki	595	532	502	532	630	648	689	781	730	676	701
mladinski	104	127	-	-	-	-	-	-	-	-	-
cicibanov	139	113	99	66	69	82	-	31	-	-	-
narodno- zabavni	234	258	259	265	245	303	300	291	333	337	337
glasbeni	196	182	90	-	-	-	-	-	-	-	-
citrarski	-	-	42	52	51	51	52	57	49	54	58
potujoči	37	34	20	20	25	19	27	27	15	-	-
Vožkovo gledališče	-	-	-	-	-	605	623	537	508	540	550
SKUPAJ	1305	1246	990	935	1020	1708	1691	1724	1635	1607	1646

GLEDALIŠKI ABONMA ZA ODRASLE

ZKŠT Žalec vsako sezono ponudi pet kakovostnih gledaliških predstav slovenskih in zamejskih institucionaliziranih gledališč, izjemoma pa tudi kakšno predstavo komercialnih gledališč. Zaradi velikega števila abonentov se je gledališki abonmajske program v zadnjih letih izvajal dva večera zapored, ob ponedeljkih in torkih. Prostorski pogoji za izvedbo abonmaja so v izhodišču zagotovljeni v dvorani Doma II. slovenskega tabora.

Po dveh izgubljenih gledaliških sezonah zaradi ukrepov za zajezitev epidemije koronavirusa si bo ZKŠT Žalec v prihodnjih letih prizadeval ponovno pridobiti abonentsko občinstvo ter graditi uspešne in kakovostne abonmajske sezone.

Pričakujemo, da se določeno število nekdanjih abonentov ne bo odločilo za ponovni obisk, kar pomeni izpad na prihodkovni strani. Na drugi strani honorarji gostovanj gledaliških predstav ostajajo na isti ravni, kot so bili pred epidemijo koronavirusa, ali pa se cene celo povečujejo. Iz teh razlogov ocenjujemo, da bo za izvedbo gledališkega abonmaja v prvih letih po epidemiji potrebna dodatna finančna podpora s strani proračuna Občine Žalec.

ŠOLSKE PREDSTAVE

Po nekajletni tradiciji organizacije mladinskega abonmaja se je ZKŠT Žalec prilagodil željam in zahtevam osnovnošolskega sistema ter prešel v organiziranje šolskih predstav v dopoldanskem času. Predstave so vsebinsko zastavljene tako, da izpolnjujejo potrebe po vertikali osnovnošolskega izobraževanja, torej so po triadah prilagojene starostnim stopnjam učencev. Tako v šolskem letu organiziramo tri predstave, ki so gledališke ali pa preplet gledališke, glasbene in plesne umetnosti. Poleg organizacije predstav učiteljem posredujemo tudi spremljevalno gradivo, s katerim svoje učence pripravijo na spremljanje določene predstave.

ZKŠT Žalec vsako leto program šolskih predstav ponudi vsem osnovnim šolam v celotni Savinjski regiji. Vabilu se največkrat odzovejo šole iz Občine Žalec, včasih pa tudi šole iz drugih občin. Finančna podpora proračuna Občine Žalec pri ponudbi šolskih predstav ne bo potrebna.

Z organizacijo šolskih predstav uresničujemo cilj državne kulturne politike o načrtnem izvajanju kulturno-umetnostne vzgoje.

VOŽKOVO GLEDALIŠČE

Vožkovo gledališče je bilo vzpostavljeno v sezoni 2014/15 namesto Cicibanovega abonmaja in z namenom, da načrtno izvajanje kulturno-umetniške vzgoje približamo najmlajšim gledalcem med tretjim in šestim letom starosti tako, da gledališče vstopi v njihovo okolje. Vsaka sezona zajema štiri lutkovne ali gledališke predstave, od katerih tri potekajo v vseh enotah Vrtcev Občine Žalec, četrto pa si vrtčevski otroci ogledajo skupaj s starši v Domu II. slovenskega tabora Žalec in tako hkrati spoznavajo še kulturniško infrastrukturo. Ob tem se tudi prvič spoznajo z bontonom obiskovanja kulturnih hramov. Med otroki, starši in vzgojitelji je ta način podajanja kulturnih vsebin dobro sprejet in ga načrtujemo tudi v prihodnje.

Izvedba Vožkovega gledališča je bila v času epidemije koronavirusa zaradi ukrepov prekinjena. Ko bodo ukrepi dovoljevali, bomo Vožkovo gledališče ponovno vzpostavili v obsegu, kot je bil pred epidemijo.

Zaradi nepredvidenih epidemioloških razmer v prihodnjih mesecih oziroma letih ukrepov, ki jih bodo spremljali, in drugih zaostrenih pogojev izvajanja dejavnosti v vrtčevskih prostorih (večkratna izvedba predstave zaradi več manjših skupin gledalcev) je velika možnost, da se stroški Vožkovega gledališča ne bodo pokrili iz naslova vstopnin, zato bo v prvih letih po epidemiji potrebna dodatna finančna podpora s strani proračuna Občine Žalec.

PONUDBA UPRIZORITVENIH UMETNOSTI ZA IZVEN

Za uresničevanje cilja spodbujanja kulturne raznolikosti bo ZKŠT omogočil nastope izven abonmajev tudi drugim izvajalcem na področju uprizoritvenih umetnosti v času gledališke sezone, od oktobra do maja.

V letne programe redno vključujemo tudi silvestrsko gledališko predstavo v organizaciji ZKŠT. V decembrskem času na ogled ponudimo tudi brezplačne praznične otroške predstave, praviloma za otroke od tretjega leta starosti dalje.

Dvorana Doma II. slovenskega tabora, ki jo upravlja ZKŠT Žalec, je na voljo tudi drugim kulturnim ustvarjalcem, če njihov program pomeni obogatitev programa zavoda. Prostori so jim na voljo po pogojih iz Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo in pogojih, ki jih določa Svet ZKŠT Žalec.

3.2 GLASBENA UMETNOST

3.2.1 JAVNI INTERES

Javni interes na področju glasbene umetnosti pomeni izvajanje ali organizacijo različnih koncertov posameznih glasbenih zvrsti za čim širši krog obiskovalcev, in sicer prek abonmajev in posamičnih koncertov ter prek lastne produkcije.

3.2.2 CILJI

Povečanje raznolikosti ponudbe na tem področju. Popularizacija objektov kulturne dediščine, v katerih se izvajajo koncerti.

3.2.3 UKREPI

Zagotovitev finančnih sredstev za izvedbo koncertov, zlasti za koncerte nekomercialne glasbe in sredstev za izvedbo lastne produkcije.

3.2.4 PODROBNEJE

CITRARSKI ABONMA

Abonma je zaživel v sezoni 2011/12 in je prvi, edinstven tovrstni abonma v Sloveniji. V sodelovanju s Citrarskim društvom Slovenije je pritegnil obiskovalce iz vse domovine. Gre za specifično glasbeno zvrst, število abonentov in zunanjih obiskovalcev pa se giblje med 60 in 80.

Namen tega glasbenega cikla je izobraževati zainteresirano publiko in ji predstaviti citre kot koncertni instrument, hkrati pa dati možnost mladim umetnikom na tem instrumentu, da svoj koncertni program predstavijo slovenskemu občinstvu na primerni ravni.

Abonma zajema po pet koncertov, ki potekajo ob nedeljskih popoldnevih v Domu II. slovenskega tabora Žalec. Vsebinsko zajemajo citrarsko literaturo, originalno pisano za ta instrument v 20. in 21. stoletju, ter priredbe stare glasbe (barok, renesansa) in ljudske glasbe.

Citrarski abonma ima stalno in zvesto občinstvo, zato bo organiziran tudi v prihodnje. Poleg tega s tem dajemo možnost predstavitve številnim glasbenikom, ki nimajo veliko takšnih priložnosti, poslušalcem pa priložnost slišati zvrst glasbe, ki sicer ni tako razširjena. Ne gre za komercialno zvrst glasbe, kot je na primer narodno-zabavna glasba, ZKŠT Žalec podpira tudi tiste zvrsti umetnosti, ki sicer nimajo širše podpore v številnem občinstvu. Če bo obisk citrarskih koncertov še naprej tako uspešen pri organizaciji citrarskega abonmaja, dodatna finančna podpora s strani proračuna Občine Žalec ne bo potrebna.

KONCERTI NARODNO-ZABAVNE GLASBE

Narodno-zabavni abonma je nastal z željo po uresničevanju cilja, kako s ponudbo kulturnih dobrin zadovoljiti čim več ciljnih poslušalcev. Abonma narodno-zabavne glasbe, v katerega uvrščamo pet celovečernih koncertov dveh kakovostnih glasbenih skupin, je bil uspešno zastavljen in je v dvorano pritegnil obiskovalce od blizu in daleč ter postal prepoznaven v celotnem slovenskem okolju te glasbene zvrsti.

Epidemija koronavirusa in številni ukrepi, povezani z zaježitvijo virusa, so preprečili izvedbo abonmajskih sezon 2019/20 (delno) in 2020/21 (v celoti). Občinstvo omenjenega abonmaja so praviloma starejše generacije, ki so bile v času epidemije zdravstveno najranljivejše. Upad obiskovanja tovrstnih posameznih koncertov je bil zato toliko bolj opazen.

V naslednjem letu ali dveh zaradi omenjenih razlogov ne načrtujemo narodno-zabavnega abonmaja, saj verjetno ne bo pritegnil zadostnega števila obiskovalcev. V prihodnjih letih je treba izvesti različne aktivnosti, da ponovno pridobimo nekoč zvesto občinstvo in tudi nove obiskovalce, najprej z organizacijo posamičnih koncertov narodno-zabavne glasbe. Če se bo zanimanje povečevalo, bomo abonma narodno-zabavne glasbe ponovno vzpostavili.

PREOSTALA PONUDBA NA GLASBENEM PODROČJU

Koncerti za izven: v sklopu posameznih koncertov med sezono od oktobra do maja je različnim generacijam obiskovalcev dostopna pestra paleta glasbenih zvrsti. Koncerti popularnih slovenskih izvajalcev z raznih glasbenih področij bi razširili kulturno ponudbo zavoda in pritegnili veliko število obiskovalcev tako iz žalske občine kot tudi od drugod.

S temi koncerti je cilj zadovoljiti številne različne okuse in postati prepoznavni kot mesto dobre glasbe, kamor bi vabili prepoznavna in uveljavljena glasbena imena. Koncerti bodo terminsko postavljeni v okviru različnih praznikov ali posebnih dni, na primer za valentinovo, dan žena, miklavževo, adventne nedelje in podobno.

Savinov dan: zaznamujemo na dan rojstva žalskega skladatelja Friderika Širce – Rista Savina, 11. julija. Na ta dan ZKŠT Žalec organizira večerni koncert, ki poteka bodisi v atriju Savinove hiše bodisi v avli Doma II. slovenskega tabora Žalec. Zaželeno je, da koncerti vsebujejo tudi Savinova dela. Savinov dan je priložnost, da poslušalcem ponudimo vrst glasbe, ki se sicer v redni program težje uvrsti. Gre za kakovostnejše glasbene zasedbe, ki pritegnejo zahtevnejše poslušalstvo.

Na Savinov rojstni dan si lahko obiskovalci brezplačno ogledajo muzejske zbirke v Savinovi hiši.

V prihodnjih letih bomo Savinov dan nadgradili z več zaporednimi koncerti pod skupnim imenom Savinovi dnevi, pri čemer je pomembno tudi povezovanje z drugimi organizatorji, kot so lokalni pevski sestavi in druga kulturna društva ter drugi.

Poletni koncerti: pomenijo obogatitev kulturne ponudbe v času poletnih mesecev in jih izvajamo na različnih zunanjih lokacijah v Občini Žalec. Največ koncertov izvedemo na prireditvenem prostoru na Šlandrovem trgu, izvajamo pa jih tudi v atriju Savinove hiše, pred Dvorcem Novo Celje in na terasi Ekomuzeja hmeljarstva in pivovarstva Slovenije. Program koncertov je raznolik in primeren za vse glasbene okuse.

Koncerte vsako leto izvedemo na določene dneve v enakem terminskem obdobju (npr. vsak petek) in pomenijo kontinuirano ponudbo v času manka druge kulturne ponudbe.

Cilj je, da se pri ponudbi poletnih dogodkov ZKŠT Žalec povezuje z drugimi organizatorji, kot so npr. Mladinski center Žalec, lokalna kulturna in turistična društva ter gostinski ponudniki v bližini prireditvenih prostorov.

Skupni projekti: v sklopu festivalskega dogajanja so se izoblikovali naslednji festivali, v katere se ZKŠT Žalec vključuje kot soorganizator:

- BUMfest – mednarodni festival tolkalnih skupin,
- Sredi zvezd – festival vokalne glasbe,
- FAG – festival akustične glasbe,
- GAS BRASS – festival malih trobilnih zasedb,
- Od Celja do Žalca – mednarodni festival folklornih skupin.

Lastna produkcija: Žalec ima dolgoletno tradicijo uprizarjanja operet, ki traja že od leta 1932. Do leta 2018 so bile uprizorjene še tri operete in ena opera. V operetah sodelujejo tako poklicni kot ljubiteljski pevci, igralci in instrumentalisti, stvaritve pa usmerjajo poklicni režiserji in dirigenti.

V skladu z možnostmi in interesom bo ZKŠT Žalec tudi v prihodnjih letih stremel k cilju, da bi v Žalcu uprizorili še katero izmed operet domačih in tujih avtorjev, pri čemer bi sodelovali s katero izmed uveljavljenih kulturnih institucij, kot je Hiša kulture Celje.

3.3 VIZUALNA UMETNOST

3.3.1 JAVNI INTERES

Javni interes na področju vizualne umetnosti je organizacija različnih razstav posameznih avtorjev ali skupin v Savinovem likovnem salonu, Domu II. slovenskega tabora, Dvorcu Novo Celje in drugje. Sem spadata tudi vzgoja in delo z mladimi na tem področju, kamor uvrščamo organizacijo ter izvedbo različnih šol, tečajev in predavanj s tega področja, ter druge vrste izobraževanja, ki so namenjene odraslim obiskovalcem in slikarjem amaterjem. K temu področju spada tudi urejanje stalnih zbirk v Savinovi hiši.

3.3.2 CILJI

Načrtovati razstavne dogodke po vsebinskih sklopih (npr. štiriletni sklop Umetnik in okolje) in posamično, predavanja, pogovore, delavnice v Savinovem likovnem salonu. Načrtovati pregledne razstave s spremljevalnimi publikacijami v Dvorcu Novo Celje. Dopolniti stalne zbirke likovnih del ustvarjalcev širšega lokalnega okolja (Jelica Žuža, Eduard Salesin in savinjski likovniki) ter zanje zagotoviti primernejše prostore. Digitalizacija muzejskih zbirk.

3.3.3 UKREPI

Zagotovitev zadostnih finančnih sredstev za izvedbo programa razstav v Savinovem likovnem salonu in Dvorcu Novo Celje. Zagotovitev zadostnih finančnih sredstev za izvedbo vzgojno-izobraževalnega programa na tem področju (predavanja, organizacija šol in tečajev, obiski galerij). Zagotovitev primernejših prostorov za predstavitev stalnih zbirk likovnikov Savinjske doline (npr. v preurejenem gospodarskem poslopiju Savinove hiše). Zagotovitev finančnih sredstev za digitalizacijo muzejskih zbirk.

3.3.4 PODROBNEJE

LIKOVNE RAZSTAVE V SAVINOVEM LIKOVNEM SALONU IN DVORCU NOVO CELJE

ZKŠT Žalec ima v letnem načrtu vsaj osem razstavnih dogodkov po tematskih sklopih, s katerimi poskuša posegati v teoretično in praktično polje razumevanja umetnosti. Tako poskuša ZKŠT Žalec sodobnemu obiskovalcu čim bolj približati umetnino. Izkušnje kažejo, da se problem zaznavanja in sprejemanja sodobnih umetniških praks pojavi ob prestopu iz sveta, v katerem se vsakodnevno gibljemo, v galerijski prostor. Pogoste blokade, ki v takih trenutkih pri gledalcu nastopijo, so povezane z njegovo miselno vpetostjo v tradicionalno, mimetično prisotnost predmeta v sliki in v koncept stabilnega, scenografsko organiziranega prostora, zato odstopanja od konstrukcij realističnega kodeksa največkrat povzročajo nelagodje, gledalca zmedejo, mu odvzamejo suverenost pogleda in ga odtujujejo od umetniške stvaritve. Z načrtnim delom se bo širilo prav to polje razumevanja.

SAVINOV LIKOVNI SALON

V likovnem salonu razstavljajo akademsko izobraženi umetniki in tudi ljubiteljski slikarji iz domačega okolja. Pri postavljanju letnih programov se srečujeta tako vrhunska umetnost kot posebna skrb za mlade nadarjene avtorje. Spoštujemo izplačevanje avtorskih honorarjev (razstavnin) vsem akademskim umetnikom za osebne razstave, ki so sestavni del štiriletnega razstavnega ciklusa.

V maju je prostor vsako leto namenjen razstavi likovnih del učencev osnovnih šol Spodnje Savinjske doline, septembra pa domačim likovnikom – ljubiteljem, ki delujejo v sklopu Kulturno-umetniškega društva Žalec.

Poleg organizacije razstav bomo za približevanje vizualne umetnosti širšemu krogu organizirali mesečne strokovno vodene ogleda po razstavah v Savinovem likovnem salonu s kustosom oz. kustosinjo, ki je pripravil/-a aktualno razstavo.

V primeru širšega zanimanja bodo organizirana tudi predavanja o razvoju sodobne likovne umetnosti na temelju klasičnega slikarstva.

Prostor za razstave ZKŠT Žalec kot upravljavec javne infrastrukture nudi zainteresiranim tudi v avli Doma II. slovenskega tabora Žalec, kjer v sodelovanju z drugimi zavodi, ustanovami ali posamezniki realizira pregledne razstave.

DVOREC NOVO CELJE

Baročni dvorec iz 18. stoletja je s svojimi velikimi prostori idealen za postavitev večjih razstav, ki so tehnično in vsebinsko zahtevnejše. S temi razstavami se odpira prostor za nove zgodbe, ki bodo širile in poglobljale nujno potrebno zavedanje o spoštovanju zgodovinske pomembnosti dvorca in razmišljanje o njegovi prihodnosti.

Od leta 2016 je v dvorcu vsako leto večja razstava enega ali več umetnikov, ki traja štiri mesece. Z raznolikimi razstavnimi dejavnostmi pa je ta prostor aktiven že od leta 2013. S svojimi vsebinami se navezuje na tematske vsebine in sega na področje polpretekle in sodobne umetnosti. Namen je, da se poveže historični pomen Dvorca Novo Celje s strokovno in laično javnostjo, da se obudi njegov zgodovinski pomen in razmišljanje o njegovi funkciji danes, da ustvari zanimive in danes v svetu aktualne vsebine umetnosti, ki bodo naravnane k sodobnim in kreativnim oblikam predstavitve, s težnjo po razumevanju umetniškega produkta z vsemi dodanimi didaktičnimi akcenti.

ZKŠT Žalec s kulturnimi vsebinami in razstavami že skoraj desetletje na svojevrsten način promovira tudi dvorec in s tem širi njegovo referenčnost v širšem slovenskem prostoru.

LIKOVNA KOLONIJA ZELENO ZLATO

Leta 2014 je bila po desetih letih zaključena poletna slikarska šola Rudolfa Španzla. Od leta 2018 je bila na podlagi zanimanja lokalnih ljubiteljskih slikarjev, članov likovne sekcije KUD Žalec, skupaj z JSKD OI Žalec vzpostavljena vsakoletna likovna kolonija Zeleno zlato, na katero se vsako leto prijavi približno 40 slikarjev iz vse Slovenije.

Likovna kolonija poteka tri avgustovske dni v Dvorcu Novo Celje ali okoli njega, vodi pa jo izbrani likovni pedagog, ki tudi določi temo ustvarjanja. Po koncu kolonije v pritličju dvorca ali v avli Doma II. slovenskega tabora Žalec priredimo razstavo ustvarjenih del vseh sodelujočih avtorjev.

POSTAVITEV STALNE RAZSTAVE UMETNIŠKIH DEL AKADEMSKE SLIKARKE JELICE ŽUŽA

Leta 2016 je bil v skladu s pogodbo o prenosu umetniških del akademske slikarke Jelice Žuža na Občino Žalec v prvem nadstropju Savinove hiše urejen salon akademske slikarke Jelice Žuža (1922–2014), Žalčanke in častne občanke, v katerem sta predstavljena njeno življenje in delo.

POSODOBITEV ZBIRKE SAVINJSKIH LIKOVNIH UMETNIKOV

Zbirka umetniških del savinjskih likovnikov je v prvem nadstropju Savinove hiše in obsega 24 likovnih del umetnikov različnih generacij ter različnih likovnih področij.

Z vzpostavitvijo salona Jelice Žuža smo slike savinjskih umetnikov prostorsko razporedili, Galerijo Doreta Klemenčiča - Maja pa smo preselili v Kulturni dom Galicija.

Galerijo savinjskih likovnih umetnikov bomo z leti dopolnjevali in spreminjali z deli slikarjev iz celotne Savinjske doline.

Leta 2019 je bila realizirana razstava *Tukaj, nekoč in danes: pregled likovnega dogajanja v 20. stoletju in aktualne umetniške prakse v Savinjski dolini*. Gre za pregledno razstavo različnih umetnikov, ki so se rodili, so ustvarjali ali še ustvarjajo v Zgornji ali Spodnji Savinjski dolini. Pri tej razstavi so snovalci sledili zasnovi likovne zbirke v Savinovi hiši in jo nadgradili z drugimi umetniki, ki v hiši niso predstavljeni, predvsem zaradi prostorske stiske.

Dolgoročni cilj je, da za stalno razstavo slik Jelice Žuža in stalno zbirko del savinjskih likovnikov uredimo prostore v gospodarskem poslopiju za Savinovo hišo, ki je bilo odkupljeno leta 2009 prav za te namene – gospodarsko poslopije za Savinovo hišo je bilo 1. 4. 2022 predano v upravljanje ZKŠT Žalec.

Celotno prvo nadstropje Savinove hiše bi se v prihodnje namenilo tistemu, po katerem se objekt imenuje – Ristu Savinu. Prostore bi zapolnili z razstavnimi eksponati življenja in dela Friderika Širce, čemur je trenutno namenjeno manj prostora kot salonu Jelice Žuža ali galeriji savinjskih umetnikov. Po zaslugi dr. Petra Zimmermanna, ki je leta 2012 o Ristu Savinu napisal obsežno monografijo, je zdaj vpogled tudi v njegovo vojaško delovanje. Friderika Širco – Rista Savina bomo vrnili v njegove prostore, s predstavitvijo njegovega vojaškega delovanja in skladateljskega opusa.

DIGITALIZACIJA MUZEJSKIH ZBIRK

Tehnologija bistveno vpliva na naše vsakodnevno življenje. Temu se ne morejo izogniti niti muzeji, saj lahko z digitalizacijo izboljšujejo dostop do svojih zbirk, obenem pa jim ta omogoča nove načine pridobivanja in vključevanja občinstva.

Digitalizacija muzejskih zbirk je še zlasti smiselna tam, kjer kustos ni ves čas na voljo. S pomočjo digitalnih vsebin lahko obiskovalec izve več o razstavljenih eksponatih, splet pa ponuja tudi neskončne možnosti interpretacije in podajanja vsebin o muzejskih zbirkah.

Eden izmed glavnih ciljev v prihodnjih letih je digitalizacija zbirk v Savinovi hiši, s ciljem, da bo vsebina zbirk dostopna na elektronskih medijih prek t. i. QR kod. Obiskovalec si bo na spletu lahko ogledal, prebral dodatne informacije o razstavljenih eksponatih, umetninah, življenju in delu umetnikov in podobno. Prek QR kod je treba zagotoviti tudi dostopnost do dokumentarnih filmov o Ristu Savinu in Jelici Žuža, ki sta bila posneta v preteklih letih, ter do Savinovega glasbenega opusa.

Zagotovo obstaja in se bo v prihodnosti še razvilo mnogo zanimivih načinov, kako obogatiti izkušnjo obiskovalcev muzejskih zbirk, pri čemer je potrebno povezovanje z zunanjimi izvajalci, ki se ukvarjajo s tovrstnimi tehnološkimi rešitvami.

3.4 KNJIGA

3.4.1 JAVNI INTERES

Na področju knjige je v javnem interesu zagotavljanje dobrih pogojev za ustvarjalce s področja leposlovja in kulture v celoti ter izdajanje knjig in revij.

3.4.2 CILJI

Ohranitev književne revije in izdajanja knjig s področja humanistike ter kulturne dediščine našega okolja. Ohranitev podeljevanja pesniške nagrade Fanny Haussmann.

3.4.3 UKREPI

Zagotovitev sredstev v proračunu Občine Žalec za izdajanje revij in knjig v zadostni višini. Zagotovitev sredstev v proračunu Občine Žalec za pesniško nagrado Fanny Haussmann.

3.4.4 PODROBNEJE

ZKŠT Žalec že od leta 2005 izdaja Vpogled: revijo za književnost in kulturo, ki je na tem območju edinstvena ter omogoča avtorjem lokalnega okolja, da v njej objavljajo svoja dela. Nastala je kot revija za književnost, ki je odprta lokalnemu in širšemu slovenskemu leposlovnemu ustvarjanju, pri čemer je najpomembnejša vrednota besedil njihova kakovost.

Od leta 2018, ko je zaživela pesniška nagrada Fanny Haussmann, večji del revije obsegajo pesniški ciklusi zmagovalke oz. zmagovalca in drugih nominirank oz. nominirancev natečaja posameznega leta. Revija poleg poezije zaobjema prozna in dramska besedila, esejistiko, predstavitev, knjižne novosti ter recenzije. Revija vsebuje tudi kakovostno prevodno književnost, saj v njej redno objavljamo prevode tujih besedil. Poleg omenjenih besedil revija prinaša tudi likovne priloge, s katerimi se spremlja razstavní program Savinovega likovnega salona in razstav v Dvorcu Novo Celje ter obširnejši pregled del likovnih ustvarjalcev naše občine.

Poleg revije ZKŠT Žalec izdaja knjige, katerih vsebina je pomembna za občino. Največkrat gre za strokovno literaturo različnih področij humanistike in kulturne dediščine našega okolja, npr. izdaja monografije akademske slikarke Jelice Žuža, v letu 2023 izdaja knjige ob 15-letnici BUMfesta in publikacije o umetnostnozgodovinskem pomenu Dvorca Novo Celje.

PESNIŠKA NAGRADA FANNY HAUSSMANN

Leta 2018 smo zaznamovali 200. obletnico rojstva domnevno prve slovenske pesnice Fanny Haussmann, ki je pomemben del svojega življenja preživela v Dvorcu Novo Celje. Istega leta je bila zasnovana podelitev pesniške nagrade, poimenovane po omenjeni pesnici.

Občina Žalec je podprla projekt in zagotovila finančna sredstva za podelitev nagrade v višini 1000 evrov. Razpis natečaja za cikel pesmi objavimo vsako leto na začetku leta v številnih medijih, oblikujemo komisijo za pregled prispevkov, ki določi končnega zmagovalca/-ko.

Natečaj je anonimen, s čimer je zagotovljeno objektivno ocenjevanje prispevkov. Zmagovalec/-ka je razglašen/-a na končni prireditvi skupaj s predstavitevijo letne številke revije Vpogled.

3.5 MEDIJI

V organizacijsko enoto kulture spada tudi izdajanje lokalnega časopisa Utrip Savinjske doline. ZKŠT Žalec izdaja lokalni časopis skladno z zakonom o medijih.

3.5.1 JAVNI INTERES

Dostopnost medijev čim večjemu številu občanov vseh občin Spodnje Savinjske doline.

3.5.2 CILJI

Povečanje naklade časopisa. Odkup časopisa tudi v občinah Vransko in Polzela, posledično se pri tem zviša naklada za približno 3000 izvodov.

3.5.3 UKREPI

Doseči dogovor z občinami, ki trenutno ne odkupujejo časopisa Utrip Savinjske doline, da ga zaradi kakovostnih vsebin in poročanja iz njihovih lokalnih okolij ponovno odkupijo za svoja gospodinjstva.

3.6 FILM IN AVDIOVIZUALNA DEJAVNOST

3.6.1 JAVNI INTERES

Na področju filma in avdiovizualne dejavnosti je prikazovanje kakovostnega filma, predvsem slovenskega in evropskega, ter ustvarjanje avdiovizualnih vsebin kot podpora stalnim programskim vsebinam.

3.6.2 CILJI

Kontinuirana ponudba filmskih predstav in avdiovizualnih vsebin.

3.6.3 UKREPI

Sodelovanje z zunanjimi ponudniki prikazovanja filmskih projekcij in videoproducenti za ustvarjanje avdiovizualnih vsebin. Sofinanciranje s strani proračuna Občine Žalec za filmsko in avdiovizualno umetnost.

FILMSKA UMETNOST

Številni pretočni spletni kanali (npr. Netflix), ki uporabniku omogočajo ogled katerega koli filma ob katerem koli času v udobju domačega zavetja, so povzročili, da se je interes za obiskovanje organiziranih filmskih predstav v zadnjih letih močno zmanjšal, v času epidemije koronavirusa pa je tudi zaradi številnih ukrepov pravzaprav skoraj popolnoma zamrl.

Zaradi navedenega razvoja dinamike oz. upada obiskovanja filmskih predstav smo pri ZKŠT Žalec opustili misel na nabavo digitalne opreme za prikazovanje filmov v dvorani Doma II. slovenskega tabora Žalec. V prihodnjih letih bomo organizirali ogled posameznih filmskih predstav, bodisi v dvorani Doma II. slovenskega tabora bodisi na zunanjem prizorišču v poletnih mesecih, pri čemer se bomo pri ZKŠT Žalec povezovali s ponudniki prikazovanja filmskih projekcij in sodelovali z drugimi organizatorji na tem področju (npr. Mladinski center Žalec).

AVDIOVIZUALNA UMETNOST

Epidemija koronavirusa v letih 2020 in 2021 je vse spodbudila k temu, da smo iskali nove poti do svojih odjemalcev kulturnih vsebin, saj si jih ti več mesecev niso mogli ogledati v živo. Za predstavitev določenih dogodkov smo se pri ZKŠT Žalec poslužili snemanja videovsebin in jih prek svojih profilov na spletnih portalih Youtube in Facebook posredovali zainteresirani javnosti. Virtualno smo izvedli nekatere občinske proslave ob državnih praznikih, redno pa smo snemali videovsebine o aktualnih razstavah v Savinovem likovnem salonu, v katerih so sodelovali gostujoči umetniki/-ce in kustosi/-nje. Z videozapisi dodatno populariziramo določene vsebine in uporabnikom omogočamo, da si jih ogledajo še na drug način, hkrati pa ti posnetki pomenijo arhivski zapis za prihodnje rodove.

Ta način se je izkazal za relativno uspešen, zato bo ZKŠT Žalec na določenih področjih z njim nadaljeval in ga nadgrajeval z novimi tehnološkimi pristopi.

3.7 KULTURNA DEDIŠČINA

3.7.1 JAVNI INTERES

Kulturna dediščina spada v območje temeljnega samospoštovanja in je izraz potrebe po ohranjanju in istovetnosti na osebni, krajevni, narodni ter civilizacijski ravni. Je temelj kakovostnega življenja in trajnostnega razvoja. Njeno varovanje je dolžnost in pravica širše družbe ter vsakega posameznika. Z razvojem dediščinskih storitev ustvarjamo nova delovna mesta.

Dediščino moramo vključiti v vsakdanje življenje, saj je vsaka poškodovana ali uničena enota kulturne dediščine za vedno izgubljena.

3.7.2 CILJI

Ureditev oz. obnova objektov nepremične dediščine v lasti občine. Izdelava vsebinskih programov za oživitev objektov, ki so v lasti občine. Ohranjanje in obnova nepremične ter premične kulturne dediščine v Občini Žalec. Ohranjanje nesnovne kulturne dediščine v Občini Žalec.

3.7.3 UKREPI

Zagotovitev finančnih sredstev za izvedbo obnov objektov nepremične dediščine v lasti občine. Zagotovitev finančnih sredstev za izdelavo vsebinskih programov za oživitev objektov, ki so v lasti občine. Zagotovitev finančnih sredstev za ohranjanje in obnovo nepremične ter premične kulturne dediščine v Občini Žalec. Zagotovitev finančnih sredstev za ohranjanje nesnovne kulturne dediščine v Občini Žalec.

3.7.4 PODROBNEJE

S posameznimi pravnimi akti (odloki) so kot kulturni spomeniki v okviru nepremične kulturne dediščine, ki je v lasti Občine Žalec, razglašeni: Savinova hiša ter obrambni stolp v Žalcu in Dvorec Novo Celje s parkom, in sicer kot kulturni spomeniki lokalnega pomena.

Antična nekropola v Šempetru je od leta 2003 kulturni spomenik državnega pomena (Ur. l. RS, št. 115/2003-5036), lastnik zemljišča je SAZU, skrbnik Pokrajinski muzej Celje, upravljavec nekropole pa je Turistično društvo Šempeter. V letih 2021–2022 so potekale aktivnosti v zvezi z ureditvijo Arheološkega parka Rimska nekropola. V izdelavi je projektno-tehnična dokumentacija za celovito ureditev zahodnega dela Rimske nekropole z zaščito spomenikov. Na Upravni enoti Žalec je bila 28. 3. 2022 oddana vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja. Občina Žalec si bo prizadevala pridobiti finančna sredstva prek javnega razpisa Ministrstva za kulturo RS, ocenjena vrednost investicije je nekaj več kot 3.000.000 evrov, pomembno je, da bi bil delež sofinanciranja za spomenike državnega pomena znatno višji, kot je bil na zadnjem razpisu Ministrstva za kulturo RS (samo 1.660.000 evrov za vso Slovenijo).

K snovni, materialni dediščini spadajo tudi zbirka osebnih predmetov in pohištva v Savinovi spominski sobi in vsi kosi Savinovega pohištva, ki ga je ZKŠT Žalec podarila prejšnja lastnica predmetov Viktorija Rehar. Leta 2011 je bil narejen katalog predmetne zapuščine Rista Savina, ki ga je uredil Pokrajinski muzej Celje. Ko bo aktualna ureditev gospodarskega poslopja za Savinovo hišo z galerijo slik Jelice Žuža in stalna zbirka likovnih del Savinjskih likovnikov, bo smiselno celotno prvo nadstropje hiše posvetiti Savinovi zapuščini.

Kot izziv se kažejo tudi naslednji projekti:

- Mavrični svet Schützove keramike: preučiti možnosti za muzej keramike, ki bi bil edini tovrstni muzej v državi, njegov pomen pa bi segal v širši srednjeevropski prostor.
- Protestantska cerkev v Govčah: ugotovitev lastništva zemljišč na območju nekdanje cerkve; odkup zemljišč; arheološka izkopavanja z namenom prezentacije temeljev; razglasitev območja za arheološki spomenik državnega pomena, prevod zadnjega dela knjige iz leta 1620, v kateri so Govče prvič omenjene.
- Dvorec Novo Celje: razglasitev dvorca s parkom za kulturni spomenik državnega pomena, ker bo le tako zagotovljeno učinkovito varstvo tega izjemno pomembnega arhitektonskega spomenika. Leta 2016 je zavod izdal dvojezično knjigo Po poteh Venčeslava Jurija Dunderja skozi Štajerski raj: Savinjska dolina in Novo Celje avtorja dr. Petra Zimmermanna. Knjiga pomeni novo izdajo redke in torej težko dostopne knjige o Dvorcu Novo Celje, ki jo je sredi 19. stoletja po naročilu tedanjega lastnika v nemščini napisal češki pisec Venčeslav Jurij Dunder in se imenuje Štajerski raj. Nova slovensko-nemška

izdaja knjige je bogato ilustrirana in prinaša zanimive opise, ne samo Novega Celja in bližnje okolice, ampak tudi znamenitosti celotnega območja južne Štajerske. Knjiga pomeni dodatno popularizacijo Dvorca Novo Celje in je še en dokaz, da bi si dvorec zaslužil naziv kulturnega spomenika državnega pomena. V pripravi je tudi publikacija o umetnostnozgodovinskem pomenu dvorca, ki jo na podlagi novih ugotovitev pripravlja dr. Polona Vidmar, profesorica na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru, v sodelovanju z dr. Petrom Zimmermannom. Poglavitni namen projekta je z novimi raziskavami arhivskega in drugega pisnega gradiva ter nekdanjega inventarja pridobiti nove podatke o gradbeni zgodovini, opremi dvorca in gospodarski zgodovini območja, zlasti razvoju hmeljarstva.

Knjiga bo predstavljala dobro podlago za nadaljnjo rabo za turistične in promocijske namene. Tudi podeljevanje pesniške nagrade Fanny Haussmann, ki je nacionalnega pomena, promovira dvorec kot pomemben del življenja prve slovenske pesnice. Vsakoletne štirimesečne razstave, ki jih v dvorcu organizira ZKŠT Žalec, postavljajo dvorec v nacionalno zavest kot enega pomembnejših in referenčnih možnih razstavnih prostorov v Sloveniji.

Enako pomembna pa so znanja in védenja, ki pripadajo preteklosti in se navezujejo na pomembno zgodovino lokalnega okolja. Zato je treba nadaljevati projekte o pomembnih osebnostih in dogodkih Žalca, tj. zaznamovati pomembne okrogle obletnice znamenitih in zaslužnih Žalčank in Žalčanov ter obletnice pomembnejših žalskih dogodkov.

3.8 POTREBNE INVESTICIJE

ZKŠT Žalec upravlja naslednjo javno infrastrukturo na področju kulture:

- Dom II. slovenskega tabora, Aškerčeva 9a, Žalec,
- Savinova hiša z gospodarskim poslopjem, Šlandrov trg 25, Žalec,
- Ekomuzej hmeljarstva in pivovarstva Žalec, Cesta Žalskega tabora 2, Žalec,
- Dvorec Novo Celje, Novo Celje 1, Petrovče.

DOM II. SLOVENSKEGA TABORA ŽALEC

Nepremičnina je bila s sklepom o določitvi javne infrastrukture na področju kulture iz leta 1996 razglašena za javno kulturno infrastrukturo. V vsakoletnem finančnem načrtu se oceni višina neprogramskih materialnih stroškov, potrebnih za vzdrževanje in funkcioniranje objekta ter opreme v njem.

V Domu II. slovenskega tabora Žalec opravljamo dejavnost ZKŠT Žalec, Medobčinska splošna knjižnica Žalec in žalska območna izpostava JSKD.

V letu 2016 je bila izvedena razširitev in obnova avle z ustreznimi spremljevalnimi prostori, ki zagotavljajo boljše pogoje izvajanja dejavnosti, hkrati pa je avla tudi uradni prostor za sklepanje zakonskih zvez v Občini Žalec.

Programi, ki se izvajajo v Domu II. slovenskega tabora Žalec, se širijo tako v organizaciji zavoda kot zunanjih izvajalcev (najemnikov), še vedno pa ostaja velika težava skladiščenje scenskih

elementov in arhivske dokumentacije ter nizko število in premala kvadratura garderob za nastopajoče. Problematika je rešljiva z ureditvijo Savinovega gospodarskega poslopja, v katerem bi se prav tako lahko uredila manjša večnamenska prireditvena dvorana (do 100 sedežev), s pripadajočo infrastrukturo za izvajanje manjših kulturnih prireditev in dogodkov. Prav tako je nujna zamenjava še preostalega dotrajanega stavbnega pohištva in celovita ureditev fasade na Domu II. slovenskega tabora Žalec.

V naslednjem obdobju so potrebne naslednje investicije:

- obnova stavbnega pohištva in fasade,
- dopolnitev lučne in zvočne opreme,
- zamenjava sedežev v dvorani,
- zamenjava zaves na odru,
- zamenjava desk na odru,
- ureditev prostorov za skladiščenje scenskih elementov in arhiva,
- izboljšanje odrske akustike,
- zamenjava še preostalega stavbnega pohištva in celovita ureditev fasade na Domu II. slovenskega tabora Žalec.

SAVINOVA HIŠA

Tudi Savinova hiša z gospodarskim poslopljem je objekt občinske javne infrastrukture na področju kulture in hkrati z odlokom razglašena za objekt arhitekturne kulturne dediščine. Objekt je Občina Žalec s pogodbo prenesla v upravljanje in uporabo ZKŠT Žalec.

V pritličju hiše je desno Savinov likovni salon, v nadstropju pa je z eksponati dediščine urejena spominska soba Rista Savina, galerija savinjskih likovnikov, na novo pa od leta 2016 salon Jelice Žuža in soba Eduarda Salesina.

V pritličju levo so poslovni prostori ZKŠT Žalec – Organizacijska enota (OE) Turizem, izvaja se tudi dejavnost Turističnoinformacijskega centra (TIC).

Občina Žalec je pred leti že odkupila gospodarsko posloplje, ki je pripadalo Širčevi domačiji, z namenom, da se v njem uredijo notranji prireditveni prostor, galerijski prostori, prostori za ustvarjalne delavnice in bivanje gostujočega umetnika. Do uresničitve zastavljenih načrtov ni prišlo. V prihodnjem obdobju je želja ZKŠT Žalec, da se v tem posloplju uredijo galerijski prostori, v katerih bi svoje mesto našla dela savinjskih likovnikov in salon Jelice Žuža, ter manjši notranji prireditveni prostor.

Ob prenovi tega posloplja bi bilo smiselno načrtovati tudi obnovo atrijskega prireditvenega prostora ob Savinovi hiši, ki bi v poletnem času služil izvedbi manjših kulturnih prireditev. Ena smotrnejših pridobitev bi bila premična streha nad atrijem, ki bi omogočala izvedbo prireditev tudi v slabšem vremenu.

DVOREC NOVO CELJE

Dvorec Novo Celje s parkom sicer še ni objekt javne kulturne infrastrukture, vendar pa je razglašen za kulturni spomenik lokalnega pomena.

Objekt je v celoti v lasti Občine Žalec, ki je tudi nosilka rekonstrukcijskih del vse od leta 1997 dalje. V tem času so bili z občinskimi in republiški sredstvi iz kulture in regionalnega razvoja obnovljeni določeni prostori ter opravljen del statične sanacije, izdelana je bila tudi projektna dokumentacija za prenovo dvorca in parka, ki pa jo bo treba novelirati glede na gradbeno zakonodajo ter upoštevajoč potencialne dejavnosti in vsebine, ki bi lahko našle svoj prostor v dvorcu.

Občina Žalec je v časovnem obdobju 2018–2020 obnovila dve baročni kamniti plastiki (Samsona in Herkula), ki ta postavljene pred vhodom v dvorec.

Dvorec Novo Celje je Občina Žalec 1. 4. 2022 predala v upravljanje ZKŠT Žalec, ki v dvorcu in njegovi okolici izvaja del svojega programa.

4.1 GLASBENA ŠOLA RISTO SAVIN ŽALEC IN KULTURA

Javni zavod Glasbena šola Risto Savin Žalec (v nadaljevanju: Glasbena šola Risto Savin Žalec) ima sedež v Žalcu in nosi ime po skladatelju Frideriku Širci, čigar umetniško ime je bilo Risto Savin.

Šola je bila v preteklosti večkrat organizacijsko preoblikovana, z delitvijo nekdanje Občine Žalec na več občin pa je postala medobčinska šola, saj so poleg matične Občine Žalec soustanoviteljstvo prevzele tudi občine Braslovče, Polzela, Prebold, Tabor in Vransko.

Šolski okoliš je določen s 6. členom Odloka o ustanovitvi vzgojno-izobraževalnega zavoda Glasbena šola Risto Savin Žalec in obsega območje občin ustanoviteljic.

Glasbena šola Risto Savin Žalec deluje na območju občin ustanoviteljic, matična šola je v Žalcu, na naslovu Aškerčeva 9. Dislocirani oddelki so v vseh občinah, razen v Občini Tabor, kjer zaradi manjšega števila prebivalcev in posledično manj otrok oddelka še ni mogoče ustanoviti.

Poklicno svetovanje, usmerjanje in informiranje bodo učitelji vnašali v glasbeno-vzgojno delo takoj, ko bodo opazili pri učencih talent, sposobnost in muzikalnost, ki nakazuje možnost dodatnega razvoja učenca. S tem bodo učencem omogočili pripravo na morebitno nadaljevanje glasbenega šolanja na srednji stopnji izobraževanja.

Za strokovno usmerjanje učencev so odgovorni njihovi razredniki. Izvedbo strokovne pomoči zagotovijo razredniki v sodelovanju z ravnateljem. Razredniki so takšnim učencem in njihovim staršem dolžni nuditi vso pomoč in informacije, ki jih ti potrebujejo. Šola nudi učencem pomoč v sklopu dodatnega pouka, notne literature, priprave za sprejemne izpite, vključevanja na različne nastope in raznih priporočil.

Glasbena šola Risto Savin Žalec sodeluje z vsemi osnovnimi šolami pri usmerjanju takšnih učencev in jim s skupnim sodelovanjem pomaga pri uresničenju njihovih želja.

V šoli deluje tudi knjižnica, katere namen je nuditi predvsem učencem in zaposlenim vpogled v glasbeno literaturo ter omogočiti poslušanje glasbe s svojo zbirko nosilcev zvoka. Učencem in zaposlenim so namreč v knjižnici na voljo notno gradivo, strokovna literatura in nosilci zvoka. Knjižnično zbirko redno posodabljammo s strokovno literaturo in notnim gradivom, namenjena pa je predvsem učencem glasbene šole, ki si lahko gradivo izposodijo brezplačno. V okviru finančnih možnosti si bo Glasbena šola Risto Savin Žalec prizadevala za sodobno, vsebinsko posodobljeno in uporabniku prijazno knjižnico, notno gradivo pa bo dopolnjevala skladno s potrebami zaposlenih pri strokovnem delu.

Glasbena šola Risto Savin Žalec bo poleg izvajanja pouka v okviru sistemizacije še naprej opravljala tudi nadstandardne storitve izobraževanja, ki jih bo financirala iz nejavnih sredstev za opravljanje javne službe. Če bo ministrstvo, pristojno za šolstvo, omogočalo, bo vedno, ko bo to mogoče, zaprosila tudi za širitev dejavnosti, kar pomeni, da bo lahko v primeru odobritve zmanjšala obseg nadstandardnih storitev ali pa bo dejavnost ponovno razširila zaradi širitve v delu

sistemizacije. Le tako bo lahko svojo dejavnost razvijala v največjem obsegu, kolikor je to le mogoče.

PRIZNANJA UČENCEM

Ob koncu šolskega leta želi Glasbena šola Risto Savin Žalec učence še posebej nagraditi za uspešno delo pri učenju, sodelovanje v različnih glasbenih zasedbah in prireditvah ter za uspehe na glasbenih tekmovanjih. Ti učenci ob podelitvi spričeval prejmejo poleg spričeval še posebna priznanja.

ZLATA KNJIGA UČENCEV GLASBENE ŠOLE RISTO SAVIN ŽALEC

Tudi v prihodnje bo Glasbena šola Risto Savin Žalec nadaljevala vpis najboljših in najprizadevnejših učencev v Zlato knjigo Glasbene šole Risto Savin Žalec. O vpisu v Zlato knjigo odloča na ocenjevalni konferenci v šolskem letu zbor strokovnih delavcev na podlagi predloga, ki ga poda razrednik (mentor), najpozneje do 1. maja vsako šolsko leto. V Zlato knjigo sta lahko vpisana največ dva učenca glasbene šole na podlagi rezultatov na tekmovalnem ali kakršnem koli drugem področju, ki je reprezentativno za ugled šole.

ZLATA NOTA GLASBENE ŠOLE RISTO SAVIN ŽALEC

Zlato noto lahko dobita največ dva učenca ali skupini. O podelitvi Zlate note odloča na zadnji delovni konferenci v šolskem letu zbor strokovnih delavcev na podlagi predloga, ki ga poda razrednik (mentor), najpozneje do 1. maja vsako šolsko leto. Prejemniki Zlate note so lahko izključno učenci, ki zaključujejo šolanje na glasbeni šoli, med šolanjem pa so s svojim delovanjem izjemno pripomogli k ugledu šole.

4.2 POSLANSTVO, VIZIJA IN CILJI GLASBENEGA IZOBRAŽEVANJA

Poslanstvo Glasbene šole Risto Savin Žalec je neločljivo povezano z vizijo delovanja šole, zakonskimi določili za področje vzgoje in izobraževanja in letnim delovnim načrtom šole za vsako šolsko leto.

Vizija Glasbene šole Risto Savin Žalec je ostati uveljavljena, družbeno odgovorna nosilka glasbenega izobraževanja. Delovanje šole mora biti prepoznavno po kakovostnem in odličnem izobraževalnem delu. V ljudeh želi glasbena šola prebuditi potrebo po aktivnem ali pasivnem ukvarjanju s kulturo. Vzgojiti želi ljubiteljske glasbenike, bodisi izvajalce bodisi poslušalce. S svojim delom želi vzgojiti razgledane ljudi in jih na kulturno-glasbenem področju obogatiti z dodatnim znanjem. Tiste učence, v katerih prepozna večjo nadarjenost in ljubezen do glasbe, pa želi usmeriti na pot nadaljnega glasbenega izobraževanja. Prepoznavnost tistih, ki se bodo odločili, da svojo glasbeno pot nadaljujejo na srednji šoli, mora biti prav tako jasna kot njihovo znanje, s katerim so prišli na srednjo šolo. Prav za vse pa si Glasbena šola Risto Savin Žalec želi, da bi za vedno obdržali ljubezen do glasbe, četudi v nekem oddaljenem skritem kotičku srca.

V nadaljevanju so podrobneje predstavljeni cilji glasbenega izobraževanja:

- odkrivanje in razvijanje glasbene ter plesne nadarjenosti,
- sooblikovanje osebnosti in načrtno izboljševanje glasbene izobraženosti prebivalstva,

- doseganje ustreznega znanja in pridobivanje izkušenj za začetek delovanja v ljubiteljskih instrumentalnih ansamblih, orkestrih, pevskih zborih ter plesnih skupinah,
- pridobivanje znanja za nadaljnje glasbeno in plesno izobraževanje,
- omogočanje umetniškega doživljanja in izražanja,
- omogočanje osebnostnega razvoja učencev v skladu z njihovimi sposobnostmi in zakonitostmi razvoja,
- vzgajanje za splošne kulturne in civilizacijske vrednote, ki izvirajo iz evropske tradicije,
- vzgajanje za medsebojno strpnost, spoštovanje drugačnosti in sodelovanje z drugimi,
- skrb za prenos nacionalne in občečloveške dediščine ter razvijanje nacionalne zavesti,
- vzgajanje za multikulturno družbo, hkrati pa razvijanje in ohranjanje lastne kulturne in naravne dediščine.

CILJI IN NALOGE ŠOLE V ŠOLSKEM LETU

Izvedba programa šole, promoviranje vseh oddelkov, povečanje vpisa učencev, izvedba letnega delovnega načrta, sodelovanje s sorodnimi ustanovami, strokovni razvoj zaposlenih in publicistična dejavnost.

CILJI LETNEGA DELOVNEGA NAČRTA

Letni delovni načrt je osnovni dokument šole in zagotavlja:

- načrtno izvajanje glasbeno-izobraževalnega dela in nalog,
- kakovostno glasbeno vzgojno-izobraževalno delo,
- načrtno vzgajanje in izobraževanje učencev za sodelovanje v različnih instrumentalnih in vokalnih skupinah ter usmerjanje učencev v nadaljnje glasbeno izobraževanje,
- sodelovanje vseh pedagoških delavcev na šoli,
- temeljito reševanje nalog glasbenega in organizacijskega značaja,
- sodelovanje z organizacijami, ki so zainteresirane za razvoj šole,
- sodelovanje z društvi, zavodi za kulturo in drugimi organizacijami na kulturnem področju v celotni regiji,
- sodelovanje z vrtci in osnovnimi šolami,
- sodelovanje na različnih kulturnih prireditvah,
- sodelovanje na regijskih, državnih in mednarodnih tekmovanjih,
- prirejanje javnih in internih koncertov, glasbenih večerov, seminarjev, proslav, predavanj, gostovanj in drugih nastopov z namenom prispevati k razvoju glasbene kulture,
- gostovanje glasbenih skupin v tujini in doma,
- oblike dela, ki bodo omogočile, da se bodo učenci uspešno vključevali v življenje širše družbene skupnosti.

Vsi letni cilji Glasbene šole Risto Savin Žalec so opredeljeni v Letnem delovnem načrtu, ki ga vsako leto sprejme svet zavoda glasbene šole, obravnava pa ga tudi svet staršev in učiteljski zbor.

DOLGOROČNI CILJI

Dolgoročni cilji Glasbene šole Risto Savin Žalec so:

- doseganje še večje prepoznavnosti v ožjem in širšem okolju,
- aktivno sodelovanje in povezovanje učencev z njihovimi matičnimi osnovnimi šolami,

- sodelovanje z vsemi enotami vzgojno-varstvenih zavodov, ki so prihodnost glasbene šole,
- sodelovanje z okoljem in aktivno vključevanje v kulturne dejavnosti okolja,
- stalno strokovno izpopolnjevanje učiteljev, kar izboljšuje kakovost poučevanja,
- strokovna in kadrovska podpora raznim kulturnim društvom, orkestrom itd. pri izvajanju njihovih dejavnosti,
- sodelovanje učencev pri različnih dejavnostih,
- razvijanje novih oddelkov na šoli in posledično širjenje storitev.

4.3 POVEZOVANJE ŠOLE, SODELOVANJE Z DRUGIMI ŠOLAMI, VRTCI TER KULTURNO-UMETNIŠKIMI ORGANIZACIJAMI

Glasbena šola Risto Savin Žalec se povezuje in se bo povezovala praktično z vsemi javnimi zavodi na področju celotnega šolskega okoliša, vsemi kulturnimi ustanovami, lokalnimi skupnostmi in vrtci ter tudi društvi. Povezovanje glasbene šole in vključevanje glasbene šole v različne projekte je izjemno uspešno in odraz uspešne promocije šole ter uresničevanja vizije glasbene šole. Tako šola vsako leto organizira ali prispeva program na več kot 350 prireditvah na področju šolskega okoliša. Sodelovanje v okviru šolskega leta je načrtovano z vsakoletnim Letnim delovnim načrtom, ki je kot po pravilu vsako leto še presežen. Takšno sodelovanje in vpetost dejavnosti glasbene šole v okolje bomo gojili tudi v prihodnje.

Glasbena šola sodeluje z vsemi vzgojno-varstvenimi ustanovami, osnovnimi šolami, različnimi društvi, občinami in zavodi za kulturo na področju naše regije na naslednje načine:

- s posebnimi abonmajskimi programi za otroke vrtca in nižjih razredov osnovnih šol, ki so prilagojeni njihovi starosti in primerno komentirani,
- na področju ugotavljanja glasbene nadarjenosti otrok,
- pri raznih kulturnih prireditvah,
- pri koordinaciji dela učencev glasbene šole, ki so istočasno učenci osnovne šole,
- pri usmerjanju učencev v študij glasbe,
- pri poklicnem usmerjanju osnovnošolcev in srednješolcev,
- pri sodelovanju na različnih prireditvah po vsej regiji,
- sodelovanje pri različnih projektih in pri izvedbi abonmajskih koncertov v okviru organizacije različnih organizatorjev,
- sodelovanje pri odprtjih razstav in humanitarnih prireditvah (domovi za ostarele).

4.4 ORKESTRI, RAZLIČNE ZASEDBE IN KOMORNE SKUPINE

Na Glasbeni šoli Risto Savin Žalec deluje veliko orkestrom in različnih komornih skupin, v katerih imajo učenci priložnost spoznavati skupinsko muziciranje. Tudi v prihodnje je želja glasbene šole, da je znana po zanimivih zasedbah komorne igre ter tudi orkestrskih zasedbah.

Zaradi navedenega je treba gojiti delo v sklopu naslednjih orkestrom oziroma zasedb:

- simfonični orkester,
- godalni orkester,
- pihalni orkester,
- kitarski orkester,
- citrarski orkester,

- harmonikarski orkester,
- revijski orkester,
- orkester flaut,
- zbor.

Vsakoletna zasedba komornih skupin z imeni učencev, ki so dolžni obiskovati pouk komorne igre, se določi z Letnim delovnim načrtom. Zasedbe skupin določijo učitelji komorne igre v okviru strokovnih aktivov.

JAVNE PRODUKCIJE

Termini javnih produkcij so vsako šolsko leto natančno določeni z vsakokratnim Letnim delovnim načrtom. V okviru šolskega leta je okoli deset javnih produkcij, ki se razpišejo z Letnim delovnim načrtom šole.

ZAKLJUČNI RECITALI UČENCEV OB KONCU ŠOLANJA

Na koncertih nastopajo učenci, ki končujejo šolanje na Glasbeni šoli Risto Savin Žalec.

ABSOLVENTSKI VEČERI

Absolventski večeri so na šoli potekali že takrat, ko je šesti razred predstavljal zaključek izobraževanja na glasbeni šoli. Zato to tradicijo v Glasbeni šoli Risto Savin Žalec ohranjamo in prirejamo absolventske nastope po končanem šestem razredu še danes, ne glede na to, ali učenec še nadaljuje šolanje na višji stopnji izobraževanja ali ne. Tako bo tudi v prihodnje.

KONCERTI ORKESTROV

Vsak orkester oziroma zbor se bo predstavil na vsaj enem koncertu v šolskem letu, po možnosti večkrat. Večje koncerte bo glasbena šola izvedla v dvorani Doma II. slovenskega tabora Žalec. Letni koncerti orkestrrov se izvedejo v mesecu aprilu ali maju.

VPIS UČENCEV

Velik poudarek daje Glasbena šola Risto Savin Žalec promociji svojega dela z nastopi, saj lahko le tako pridobi zanimanje za vpis novih učencev v glasbeno šolo. Zavedamo se, da ne gre za obvezno šolo in da vpis v glasbeno šolo ni sam po sebi razumljiv.

Učenci se vpisujejo v glasbeno šolo na podlagi razpisa za vpis. Glasbena šola objavi razpis do konca meseca maja za naslednje šolsko leto. V razpisu glasbena šola navede izobraževalni program, instrumente oziroma predmete, za katere bo izvajala pouk, predvideno število učencev in druge pogoje za vpis.

Glasbena šola uskladi število vpisnih mest s kadrovske in prostorske zmogljivostmi, pri čemer daje prednost vpisu bolj nadarjenih učencev in vpisu v oddelke, ki so manj zasedeni (trobila). Starost učencev in druge vpisne pogoje določa izobraževalni program. Vpis v glasbene šole se opravi na podlagi glasbenih sposobnosti, katerih preizkus opravljajo učenci pred vpisom. Komisijo za preizkus glasbenih sposobnosti in njene naloge določi ravnatelj šole. Razporeditev pouka, roke

za razpis vpisa in vpis, roke za sprejemni preizkus in izpite, pouka proste dneve ter trajanje in razporeditev šolskih počitnic v šolskem letu določi minister s šolskim koledarjem.

TEKMOVANJA

Učencem, ki si tega želijo, bo Glasbena šola Risto Savin Žalec v soglasju s starši omogočala sodelovanje na različnih tekmovanjih, tudi mednarodnih, v tujini.

ABONMAJSKI KONCERTI OZIROMA PREDSTAVE

Glasbena šola Risto Savin Žalec v sodelovanju z osnovnimi šolami prireja koncerte za učence osnovnih šol in otroke iz vrtcev. Koncerti bodo tematsko prilagojeni starosti otrok. Abonmajski koncerti oziroma predstave (koncerti orkestrrov na osnovnih šolah, baletne predstave v Domu II. slovenskega tabora Žalec za osnovne šole – matineje) bodo izvedeni v dvorani Doma II. slovenskega tabora Žalec.

OGLEDI KONCERTOV

Učencem bo Glasbena šola Risto Savin Žalec nudila ogled koncerta v večji priznani kulturni ustanovi pod strokovnim vodstvom mentorjev, ki se bodo organizirali v okviru strokovnih aktivov.

LETNI KOLEDAR PRIREDITEV

Terminski načrt prireditev, koncertov, tematskih nastopov, seminarjev, raznih nastopov in različnih drugih dejavnosti je razviden iz priloge k Letnemu delovnemu načrtu za vsako šolsko leto, ki jo predstavlja koledar dejavnosti Glasbene šole Risto Savin Žalec. Veliko raznih društev, zavodov za kulturo, knjižnic in drugih organizacij, ki želijo sodelovanje glasbene šole, načrtuje programe prireditev le mesec dni pred izvedbo ali še manj. Teh nastopov je veliko, sodelujejo, kjer je le mogoče. Zato letni koledar dejavnosti Glasbene šole Risto Savin Žalec ne predstavlja popolnoma vseh nastopov, saj si pridržujemo pravico dodajanja sodelovanj zunaj glasbene šole in izvedbo prireditev, ki jih dodatno organiziramo med šolskim letom.

4.5 RAZVOJ IN UVAJANJE NOVIH PROGRAMOV TER PROJEKTOV

Temelj dejavnosti Glasbene šole Risto Savin Žalec je razvoj na področju strokovnega dela, kot tudi na področju zagotavljanja materialnih pogojev, saj brez razvoja ne moremo krepiti svojega položaja. Razvojne možnosti izkoriščamo na naslednjih področjih:

- zagotavljanje nemotenih prostorskih pogojev,
- zagotavljanje in posodabljanje didaktičnih sredstev za izvajanje pouka,
- nakup novih glasbil,
- dodatno izobraževanje zaposlenih,
- uvajanje novih programov,
- uvajanje novih projektov.

V vseh oddelkih in na matični glasbeni šoli je treba skrbeti za primernost prostorov in njihovo opremljenost.

Pravila delovanja glasbene šole in vodenje predpisane dokumentacije narekujejo izpolnjevanje splošnih zahtev kakovosti. Sem spada predvsem vodenje, ki ga definira zavezanost vodstva k izpolnjevanju poslanstva, vizije in vrednot zavoda, načrtovanje razvoja, letno načrtovanje, spremljanje in poročanje o delu. Posebno pozornost bomo kot doslej posvetili:

- razvoju zaposlenih,
- komuniciranju (notranjemu in zunanjemu),
- sodelovanju z učenci in starši,
- vzgojno-izobraževalnemu procesu,
- razvoju,
- omogočanju zaposlenim, da se udeležujejo strokovnih izobraževanj,
- organiziranju seminarjev za učence in zaposlene na šoli.

Na pedagoškem področju in področju razvoja je Glasbena šola Risto Savin Žalec v zadnjih letih naredila zelo veliko. Trudila se bo še naprej, tako z izboljšanjem strokovnosti kot tudi z izboljšanjem pogojev za delo.

Veliko je odvisno od števila učencev, ki se bodo vpisali v naslednje šolsko leto, in seveda od strukture instrumentov, ki si jih bodo želeli spoznati. Promocija in nastopi so nepogrešljivi del dejavnosti glasbene šole in povezani z obstojem šole oziroma vpisom učencev.

Kadrovski načrt oziroma večanje obsega zaposlenih je odvisen predvsem od vpisa učencev in od morebitnih soglasij pristojnega ministrstva k širitvi dejavnosti Glasbene šole Risto Savin Žalec.

Kljub zapisanemu obstaja področje, pri katerem brez pomoči občin ustanoviteljic Glasbena šola Risto Savin Žalec ne more storiti koraka naprej, to je zagotavljanje prostorskih pogojev. V Žalcu so nujno potrebni novi oziroma dodatni prostori, saj je delo zaposlenih zaradi pomanjkanja prostorov že v določenih pogledih onemogočeno. Dvorano, ki bi jo morali uporabljati za nastope, uporabljajo učitelji za pouk, prav tako hodnik, zaodrje, ni učilnice za skupinski pouk ipd. Število učencev še vedno raste. Vsekakor je to težava, za katero je treba skupaj najti rešitev, ta se kot možnost nakazuje v neposredni bližini, seveda ob pogoju, da se zagotovijo novi prostorski pogoji za dejavnost Medobčinske splošne knjižnice Žalec. Takrat se lahko prostori v Domu II. slovenskega tabora Žalec v vzhodnem delu objekta namenijo za razvoj dejavnosti glasbene šole.

Javni zavod Mladinski center Žalec (v nadaljevanju: Mladinski center Žalec) je bil ustanovljen za opravljanje interesnih dejavnosti za mladino na območju Občine Žalec. Ustanovitelja javnega zavoda sta Občina Žalec in Študentski klub Občine Žalec.

5.1 MLADINSKI CENTER IN KULTURA

Lokalni program kulture Občine Žalec na področju delovanja Mladinskega centra Žalec opredeljuje interes mladih za kulturo, z namenom zagotavljanja pogojev za delovanje, dostopnost in raznolikost na različnih področjih kulture.

5.1.1 JAVNI INTERES NA PODROČJU LITERARNE UMETNOSTI

Na področju literarne umetnosti je opažena potreba po zagotavljanju dobrih pogojev za mlade (tako leposlovja kot druge pisane besede), da lahko izdajo svoje knjige in pridobijo prostor, kjer lahko predstavijo svoja dela.

5.1.2 CILJI

Predstavitev avtorjev knjižnih uspešnic. Omogočiti mladim predstavitev njihovih literarnih del. Spodbuditi mlade k pisanju svojih literarnih del. Izdati priročnike za delo z mladimi. Izdati knjige skupaj z mladimi. Dostop do literarnih del lokalnih avtorjev.

5.1.3 UKREPI

Zagotovitev sredstev v proračunu Mladinskega centra Žalec za programski del. Zagotovitev terminov in prostora za predstavitev literarnih del mladih.

5.1.4 PODROBNEJE

Mladinski center Žalec v svojem dvoletnem delovanju še ni izdal lastne knjige ali priročnika, vendar pa je postal prostor, kjer so lahko mladi predstavili svoja dela. Tako je potekala tudi online predstavitev Lahko berljive Ustave Republike Slovenije. Tako želi Mladinski center Žalec nadaljevati v prihodnje.

POGOVORI S PISATELJI

Bralcev večkrat ne zanima le knjiga, temveč tudi njen avtor. Zato Mladinski center Žalec predvideva redni prostor, v katerem bodo lahko potekali pogovori z avtorji različnih leposlovnih ali drugih literarnih del. S tem bodo mladi lahko pridobili izkušnje o pisanju knjige iz prve roke, in spoznali proces nastajanja priljubljenega prebranega literarnega dela.

PREDSTAVITEV KNJIG MLADIH AVTORJEV

Leta 2021 je Mladinski center Žalec pripravil predstavitev knjige Lahko berljiva Ustava Republike Slovenije, ki so jo pripravili študentje Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani. Predstavitev je bila izjemno obiskana, kar nakazuje, da mladi potrebujejo prostor, kjer bodo lahko predstavili svoje knjige. Prostor mora omogočati predstavitev tako lokalnih avtorjev kot avtorjev s širšega območja.

IZDAJANJE KNJIG IN PRIROČNIKOV

Delo z mladimi zajema številne metode in pristope, ki jih uporablja mladinski delavec, ki se usmerja v določen cilj. Številni koraki so zajeti v projektih, katerih izsledki so ne le zanimivi za branje, temveč lahko pripomorejo tudi drugim pri delu z mladimi ali za mlade. Tovrstne izkušnje in ideje iz projektov bomo v prihodnje v centru izdajali v obliki priročnikov. Dodatno pa nameravamo priskočiti na pomoč vsem mladim, ki se srečujejo z izdajo knjig. V Mladinskem centru Žalec menimo, da je eden pomembnejših ciljev na tem področju izdati knjige skupaj z mladimi.

DELAVNICE S PODROČJA LITERARNE UMETNOSTI

Pomemben del literarne umetnosti je tudi izobraževanje. Na tem področju bomo v Mladinskem centru Žalec v prihodnjih letih izvajali številne delavnice.

LITERARNI NATEČAJI

Spodbujanje mladih k samostojnim literarnim delom. Za uresničitev tega cilja so predvideni literarni natečaji ob številnih dogodkih.

KNJIŽNICA MLADINSKEGA CENTRA ŽALEC

Avtorska dela mladih, ki bodo predstavljali dela v Mladinskem centru Žalec ali pa jih bodo tukaj ustvarjali, bodo dostopna drugim mladim s knjižnico Mladinskega centra Žalec, ki bo z leti ustvarila kotiček za vse zvedave knjižne molje.

PRATIKA MLADINSKEGA CENTRA ŽALEC

Konec leta 2021 je Mladinski center Žalec pripravil publikacijo, ki poroča o preteklih in prihajajočih dogodkih Mladinskega centra Žalec. Publikacija je narejena s ciljem dostopnosti informacij mladim in digitalizacijo teh informacij. Publikacija je imenovana »MCŽ pratika« in je zvesta prijateljica, ki ostaja z nami v vseh časih in vsakega nagovarja na svoj način, kar na kratko povzame njen namen in cilje.

SLOVENSKI DNEVI KNJIGE

Slovenski dnevi knjige so vseslovenski festival, ki vsako leto poteka v Ljubljani in v partnerskih mestih (Brežice, Sežana, Maribor, Koper, Slovenske Konjice, Lenart, Ormož, Rogaška Slatina, Novo mesto, Celje, Šentilj, Nova Gorica ...). Čeprav je dogajanje v jedru festivala namenjeno slovenski literaturi, se skozenj prepletajo različne umetniške prakse, ki obiskovalcem ponujajo poglobljen vpogled v literaturo. Med cilji festivala so ozaveščanje bralne kulture, neposreden stik publike z izvirnimi avtorji različnih generacij ter opozarjanje na dosežke slovenskega leposlovja. Festival v svoj fokus postavlja različne aktualne tematike in širi izbor akterjev, delujočih na področju kulture, pri tem povezuje različne generacije ljubiteljev literature, avtorje in založnike ter je priljubljena točka srečevanja ob knjigi. V Mladinskem centru Žalec bomo prek sodelovanja na Slovenskih dnevih knjige v Žalcu gostili tuje avtorje/-ice s področja mladinske literature.

SEJEM NA ZRAKU

Sejem na zraku poteka kot uspešen niz knjižnih sejmov, ki jih je pisarna Ljubljane (kot Unescovo mesto literature, ki pa ni le v Ljubljani) organizirala na pobudo založnic in založnikov. Sejmi na zraku slovenskim založnikom ponujajo spodbudo in pomoč, brez katere bi bilo preživetje panoge oteženo, obenem pa so uvedli nov sejemski model s poudarkom na povezovanju med posameznimi založniki. Sejem na zraku pomeni tudi prostor za medsebojno spoznavanje, povezovanje in druženje založnikov ter možnosti nakupa knjig s popusti. Sejem bi potekal v času Slovenskih dnevov knjige, s stojnico knjig pred Mladinskim centrom Žalec.

5.2 UPRIZORITVENE UMETNOSTI

Interes mladih na področju uprizoritvenih umetnosti je izvajanje dejavnosti, ki se jim lahko pridružijo kot soustvarjalci ali se dejavnosti udeležijo kot gledalci. Izstopajoče uprizoritvene umetnosti so torej delavnice uprizoritvene umetnosti, gverilske uprizoritvene umetnosti in predstave.

5.2.1 CILJI

Raznolika ponudba na področju predstav. Raznolika ponudba delavnic za otroke in mlade. Vzgajati bodoče kulturne potrošnike in ustvarjalce.

5.2.2 UKREPI

Zagotovitev sredstev v proračunu Mladinskega centra Žalec za vsebino. Zagotovitev terminov in prostora za dejavnosti na področju uprizoritvene umetnosti. Zagotovitev terminov in prostora za predstavitev uprizoritvenih del mladih.

5.2.3 PODROBNEJE

Mladinskemu centru Žalec se zagotavljajo finančna sredstva za uprizoritveno umetnost z ureditvijo prostorov v nekdanjem hotelu. V obdobju 2021–2022 smo ponudili lutkovne predstave, stand up predstave in angažirano gledališče. V prihodnjih letih želimo to ponudbo nadgraditi.

GLEDALIŠKE PREDSTAVE ZA NAJMLAJŠE

Eden izmed ciljev je prek gledaliških predstav vzgajati bodoče kulturne potrošnike in ustvarjalce. Opažamo, da se otroci radi udeležujejo predstav, ki trajajo do 40 minut. Vendar pa je obisk veliko večji, če lahko predstavo vsaj na neki način soustvarjajo. Tako bomo v Mladinskem centru Žalec podobne gledališke predstave za najmlajše organizirali tudi v naslednjem obdobju.

GLEDALIŠKE PREDSTAVE ZA MLADE

Trenutno se mladi odzivajo predvsem na lahkotne tematike predstav, kot jih obravnavajo stand up predstave. Tako je v prihodnje pričakovati še več tovrstnih predstav, dodano jim bo še angažirano gledališče, performans in druge oblike predstav, ki jih mladinski abonmaji okoliških ponudnikov praviloma ne zajemajo.

ANGAŽIRANO GLEDALIŠČE IN PERFORMANS

Na podlagi dobrih izkušenj sodelujemo s KUD Transformator, ki se je na virtualnem odru predstavil s predstavo o varstvu okolja. Podobne predstave, ki zahtevajo udeležbo gledalca, bomo izvajali tudi v prihodnjem obdobju.

DELAVNICE S PODROČJA UPRIZORITVENE UMETNOSTI

Raznoliko ponudbo delavnic za mlade pripravljamo že nekaj časa. Mladi se namreč vedno bolj zanimajo za poklic igralca. Delavnice so tako nekakšna odskočna deska za spodbujanje kulturne raznolikosti in zavedanja možnosti na področju uprizoritvenih umetnosti.

POČITNIŠKE DELAVNICE UPRIZORITVENE UMETNOSTI

Letni program Mladinskega centra Žalec predvideva počitniško varstvo za osnovnošolske otroke, ki ga bomo v prihodnje še bolj tematsko obarvali. Do zdaj smo se s počitniškim varstvom in delavnicami usmerjali bolj v športne vode, kar omejuje potencial mladih z umetniškimi interesi. Počitniške delavnice z noto uprizoritvene umetnosti bodo tako dodana vrednost vzgoji kulturnih ustvarjalcev na lokalnem območju.

5.3 GLASBENA UMETNOST

Interes mladih na področju glasbene umetnosti združujemo s cilji izvajanja ali organizacije koncertov različnih glasbenih zvrsti, glasbenih natečajev in mnogih drugih priložnostih za mlade, ki ustvarjajo glasbo ali pa so le obiskovalci ponudbe dogajanja. Mladi se v lokalnem okolju po navadi srečujejo predvsem s pomanjkanjem subkultur in alternativnih zvrsti glasbene umetnosti, ki so jih sicer deležni med študijem, obiskom tujine ali prek spleta.

5.3.1 CILJI

Raznolikost ponudbe na področju koncertov, ki zajema tudi subkulture in alternativno glasbo. Omogočiti predstavitev mladih neuveljavljenih glasbenih skupin. Omogočiti mladim glasbenim skupinam prostor za snemanje glasbe. Omogočiti mladim glasbenim skupinam prostor za vaje.

Redna ponudba glasbenega dogajanja za mlade. Popularizacija objektov, v katerih se izvajajo koncerti.

5.3.2 UKREPI

Zagotovitev finančnih sredstev za izvedbo koncertov. Zagotovitev prostora za dejavnosti na področju glasbene umetnosti.

5.3.3 PODROBNEJE

ODKLOPLJENI ČETRTEKI IN DRUGI KONCERTI

Poletni koncerti v sklopu Odklopljenih četrtkov, ki smo jih prvič ponudili leta 2021, so bili s strani publike pozitivno sprejeti. Pozneje je bila izražena želja po nadaljevanju podobnih koncertov tudi v prihodnje, neomejeno na letni čas.

Za namen zagotovitve omenjenih predlogov potrebujemo v Mladinskem centru Žalec dvoranski kompleks, če bo mogoče, v sklopu ureditve obstoječega hotela, ki bo tudi v hladnejših dneh lahko sprejel večglavo množico, ki ne bo prisiljena posedati zunaj ob glasbenih ritmih. Cilj številnih koncertov, namenjenih mladim, je zagotoviti široko ponudbo raznovrstne glasbe. V preteklosti smo tako pripravili rokvske koncerte, koncerte alternativne glasbe (Kavč festival) ... V prihodnje nameravamo ponudbo razširiti.

MLADE NEUVELJAVLJENE GLASBENE SKUPINE

Projekt Stresi oder Študentskega kluba Žalec je že vrsto let prostor z mlade neveljavljene glasbene skupine, ki se lahko predstavijo na večjem odru. Hkrati je projekt tudi natečaj za nastop na odru Žalske noči in snemanje glasbe, kar dodatno spodbudi mlade glasbene skupine. Projekt je enkratni dogodek, mladih glasbenih skupin pa je več, kot jih lahko nastopi v enem večeru. Z namenom predstavitve več glasbenih skupin načrtujemo v Mladinskem centru Žalec več tovrstnih koncertov.

JAM SESSIONS

»Jam session« je izraz, ki predstavlja sproščeno druženje glasbenikov pri ustvarjanju improvizirane glasbene zasedbe in novih improviziranih melodij. Žanrsko potekajo predvsem v džezu, bluzu in roku. Tovrstni koncerti so namenjeni manjšemu številu poslušalcev. V novih prostorih Mladinskega centra Žalec je priložnost za »jam sessions«, s čimer bi Žalec pridobil težko pričakovani primeren prostor za tovrstno dejavnost. V obdobju do 2030+ načrtujemo številne koncerte improviziranih glasbenih zasedb.

5.4 VIZUALNA UMETNOST

Mladi potrebujejo prostor, v katerem se lahko predstavijo z vizualnimi deli, kot je razstava posameznika ali skupinska razstava. K področju vizualne umetnosti spada tudi vzgoja in delo z

mladimi, ki zajema tudi izvedbo različnih delavnic, tečajev in predavanj. Program vizualne umetnosti je tako namenjena mladim obiskovalcem in ustvarjalcem.

5.4.1 CILJI

Organizacija razstavnih dogodkov. Ponuditi prostor za razstave za mlade (neuveležljane) umetnike. Organizacija počitniških delavnic na področju vizualne umetnosti za osnovnošolce. Priprava in izvedba likovnih natečajev. Organizacija delavnic vizualne umetnosti.

5.4.2 UKREPI

Zagotovitev finančnih sredstev za izvedbo vsebine s področja vizualne umetnosti. Zagotovitev prostora za razstave.

5.4.3 PODROBNEJE

PROMEN-ART

Od marca 2022 so mladim ustvarjalcem do 35. leta na voljo panoji kot razstavni prostor za področja umetnosti, večinoma vizualne. Štirje panoji so postavljeni na promenadi od Hotela Žalec proti Mestnemu trgu v Žalcu. S projektom smo želeli v Mladinskem centru Žalec spodbuditi mlade ustvarjalce, ki so šele na začetku svoje ustvarjalne poti in zato pogosto nimajo možnosti, da bi svoja umetniška dela predstavili širši javnosti. Cilj projekta je pripraviti vsaj osem razstav na leto. Projekt doživlja pozitiven odziv tako mladih kot okolice, kar podpira nadaljevanja projekta tudi v prihodnjem obdobju.

DELAVNICE LIKOVNE UMETNOSTI

Raznolika ponudba delavnic za mlade, kar nekaj delavnic s področja vizualne umetnosti je že bilo izvedenih. V enem letu delovanja je Mladinski center Žalec mladim ponudil med drugim delavnice keramike, slikanja na platno, ustvarjanja ročno narejenih daril itd. Združevali smo tudi likovno umetnost z drugimi področji. V prihajajočem obdobju pa bomo dejavnosti razširili in ponudili delavnice ne le tradicionalnih področji vizualne umetnosti.

POČITNIŠKE DELAVNICE VIZUALNE UMETNOSTI

Letni program Mladinskega centra Žalec predvideva počitniško varstvo za osnovnošolske otroke, ki ga bomo v prihodnje obarvali tudi z vizualno umetnostjo. Počitniške delavnice z noto likovne umetnosti bodo tako dodana vrednost vzgoji kulturnih ustvarjalcev na lokalnem območju.

LIKOVNI NATEČAJI

Likovni natečaji za različne starostne in druge ciljne skupine so nujni za soustvarjanje projektov v lokalni skupnosti. V prihajajočem obdobju bomo v Mladinskem centru Žalec pripravili več natečajev in tako omogočili mladim, da sooblikujejo vizualno podobo projektov.

5.5 FILM IN AVDIOVIZUALNA DEJAVNOST

Na področju filma in avdiovizualne dejavnosti je v interesu mladih prikazovanje kakovostnega filma iz slovenskega in evropskega območja ter vpetost v filmsko vzgojo in izobraževanje. Vse več mladih se srečuje s pričakovanji delodajalcev po znanju priprave avdiovizualnih vsebin in s to mislijo načrtujemo v Mladinskem centru Žalec tudi delavnice, ki bodo mladim omogočile soustvarjanje tega kulturnega prostora.

5.5.1 CILJI

Organizacija filmskih večerov. Izobraževati mlade o avdiovizualni dejavnosti. Nuditi prostor in opremo mladim z željo po ustvarjanju avdiovizualne umetnosti.

5.5.2 UKREPI

Zagotovitev finančnih sredstev za izvedbo vsebine s področja filma in avdiovizualne dejavnosti. Sodelovanje na razpisih za sofinanciranje programov filmske vzgoje.

5.5.3 PODROBNEJE

KINO NA PROSTEM

Izhajajoč iz odzivov o poletnih kino večerih za obdobje 2021–2022, smo v centru zaznali potrebo po nadaljevanju programa, ki lokalni skupnosti ponuja brezplačne filmske večere evropskih ustvarjalcev filmov.

DELAVNICE NA TEMO FILMA IN AVDIOVIZUALNE DEJAVNOSTI

Vedno več mladih se srečuje s pričakovanji, da znajo pripraviti avdiovizualne vsebine. S to mislijo načrtuje Mladinski center Žalec v prihodnjem obdobju tudi delavnice, ki bodo mladim omogočile soustvarjanje tega kulturnega prostora.

POČITNIŠKE DELAVNICE FILMA IN AVDIOVIZUALNE DEJAVNOSTI

Letni program Mladinskega centra Žalec predvideva počitniško varstvo za osnovnošolske otroke, ki ga bomo v prihodnje obarvali tudi z avdiovizualno dejavnostjo. Počitniške delavnice z noto filmske umetnosti bodo tako dodana vrednost vzgoji kulturnih ustvarjalcev na lokalnem območju.

5.6 KULTURNA DEDIŠČINA

Preteklost in prihodnost se srečata v mladih, in sicer v oživljanju kulturne dediščine prek medijev, ki so mladim blizu in jih lahko uporabijo v vsakodnevem življenju. S programom kulturne dediščine se bo krepilo zavedanje o naši izjemni skupni kulturni dediščini ter o vrednotah, ki jih predstavlja kulturna dediščina v Žalcu. Mlade je treba povabiti k odkrivanju in raziskovanju kulturne dediščine na mednarodni, državni in lokalni ravni, s tem pa se lahko okrepi tudi občutek pripadnosti. Program, posvečen odkrivanju pomena kulturne dediščine Žalca, bo tako mogoče predstaviti tudi na različnih mednarodnih sodelovanjih in projektih za mlade (Erasmus+, Cerv).

Osnovni cilj je pridobivanje izkušenj in spoznanj o tem, kako otroci in mladi razumejo lokalno dediščino ter spodbujanje k ustvarjalnemu izražanju ter interpretiranju dediščine.

ARHEOLOŠKI ZAKLADI

Delavnica v sodelovanju s Pokrajinskim muzejem Celje bo namenjena prikazu dela arheologa na terenu in načina življenja v preteklosti.

ZASNOVANJE NAMIZNE IGRE »KUKEC, NE JEZI SE«

Cilj namizne igre »Kukec, ne jezi se« je spoznavanje naravne in kulturne dediščine Občine Žalec ter mladim predstaviti zgodovino skozi zanimivo in poučno družabno namizno igro.

POBARVANKA ZA NAJMLAJŠE ALI SESTAVLJANKA

Tematika: hmeljska princesa.

5.7 POTREBNE INVESTICIJE

Dolgoročno se umeščajo prostori za mladinsko dejavnost v kompleks Hotela Žalec, ki ga je Občina Žalec kupila v letu 2022.

V idejni zasnovi se zasledujejo potrebe in interesi mladih (glede na razpoložljive prostorske gabarite) ter potrebe, ki so bile izkazane s strani Mladinskega centra Žalec. V letu 2022 je Mladinski center Žalec v upravljanje prevzel del objekta hotela v Žalcu (okoli 60 %), kjer izvaja programski del za mlade. Zajema klubske prostore za mlade, prostore za delavnice, storitve mladinskega hotela (hostla) in kavarne. Obstoječi objekt je potreben celovite obnove, ki se bo izvajala fazno glede na razpoložljiva finančna sredstva in pridobivanja teh prek javnih razpisov. Podrobnejša obnova in ureditev objekta, tudi za namene dejavnosti Mladinskega centra Žalec, je razvidna iz idejne zasnove Centra Golding Žalec – hotel, št. 218/22, december 2022, Efekt arhitektura, d. o. o.

6.1 ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV SAVINJA ŽALEC

Zveza kulturnih društev Savinja Žalec je bila ustanovljena leta 1999 z namenom, da združuje kulturna društva v Občini Žalec. V Občini Žalec deluje na področju ljubiteljske kulturne dejavnosti 19 kulturnih društev in 5 šolskih kulturnih društev, ki so povezana v Zvezo kulturnih društev Savinja Žalec.

6.1.1 JAVNI INTERES

V javni interes na področju ljubiteljske kulturne dejavnosti spadajo kulturna ustvarjalnost, ki poteka v sklopu kulturnih društev in skupin, kulturna vzgoja in izobraževanje širokega kroga ustvarjalcev, ohranjanje nesnovne kulturne dediščine ter mednarodno sodelovanje in povezovanje.

Za uresničitev javnega interesa na področju ljubiteljske kulture skrbijo lokalne skupnosti in Republika Slovenija prek JSKD. Sklad je strokovna organizacijska mreža za podporo ljubiteljski kulturi s svojimi 59 območnimi izpostavami in različnimi instrumenti skrbi za uresničevanje javnega interesa na tem področju.

6.1.2 CILJI

Ohranjanje obsega in raznolikosti delovanja kulturnih društev v Občini Žalec. Zagotavljanje pogojev za delovanje kulturnih društev v Občini Žalec. Vzdrževanje in obnova prostorov za izvajanje ljubiteljske kulturne dejavnosti po posameznih krajih v Občini Žalec. Sodelovanje z JSKD OI Žalec.

6.1.3 UKREPI

Zagotovitev finančnih sredstev za izvedbo programov (redno delovanje društev, redno vzdrževanje prostorov, investicijsko vzdrževanje prostorov in opreme) na področju ljubiteljske kulture, ki jo izvajajo kulturna društva v Občini Žalec.

6.1.4 PODROBNEJE

V Občini Žalec je na področju ljubiteljske kulturne dejavnosti v Zvezo kulturnih društev Savinja Žalec vključenih 19 kulturnih društev in 5 šolskih kulturnih društev. V letu 2021 tri društva niso delovala, eno je prenehalo obstajati, preostala pa so bila aktivna.

Občina Žalec skrbi za sofinanciranje društev, to je njihovega rednega dela sekcij, ki delujejo v društvih, sofinancira redno vzdrževanje društvenih prostorov in sofinancira investicijsko vzdrževanje društvenih prostorov ter opreme.

Za izvedbo javnega razpisa za sofinanciranje kulturnih programov ljubiteljske kulturne dejavnosti v Občini Žalec župan s sklepom imenuje štiričlansko komisijo v naslednji sestavi: predstavnica/predstavnik ZKD Savinja Žalec, predstavnica/predstavnik Občinske uprave Občine Žalec, predstavnica/predstavnik ZKŠT Žalec, predstavnica/predstavnik JSKD OI Žalec.

Razpisna komisija opravlja naslednje naloge:

- odpiranje in ugotavljanje pravočasnosti ter popolnosti prejetih vlog,
- vrednotenje prijavljenih kulturnih programov ljubiteljske kulturne dejavnosti v skladu z določili Pravilnika o sofinanciranju kulturnih programov ljubiteljske kulturne dejavnosti v Občini Žalec,
- priprava predloga izvajalcev kulturnih programov ljubiteljske kulturne dejavnosti v Občini Žalec,
- pregled in potrditev predloga razporeditve sredstev po področjih ljubiteljske kulture ter izvajalcih,
- vodenje zapisnikov o svojem delu, priprava dodatnih meril in pogojev, ki se po potrebi vključijo v razpisno dokumentacijo oziroma uporabijo pri ovrednotenju prijavljenih dejavnosti,
- priprava poročila županu,
- spremljanje izvajanja kulturnih programov ljubiteljske kulturne dejavnosti in analiza poročil izvajalcev.

Urad za negospodarske javne službe opravlja strokovna opravila glede izvedbe javnih razpisov s področja kulture, ki zajemajo izvedbo javnih razpisov, na podlagi ocenitev vlog in poročila komisije pripravo odločb o izbiri/neizbiri in pogodb o sofinanciranju, pregled predloženih poročil o delu kulturnih društev ter izvedbo nakazil dotacij za redno delovanje društev, redno vzdrževanje društvenih prostorov ter investicijsko vzdrževanje prostorov in opreme.

Članstvo se je v društvih v zadnjih desetih letih zmanjšalo z 939 na 796. Število kulturnih društev v obdobju 2012–2021 je variiralo med 19 in 21 društvi. Člani šolskih kulturnih društev so učenci vseh osnovnih in podružničnih šol Občine Žalec, po podatkih iz leta 2021 to znaša skupno 1963 učenk/učencev.

Preglednica 4: Število kulturnih društev v obdobju 2012–2021

Kulturno društvo	Društvo v letu 2012 ¹	Društvo v letu 2021 ²
KULTURNO DRUŠTVO GALICIJA	aktivno	aktivno
KULTURNO DRUŠTVO GODBA LIBOJE	aktivno	aktivno
KULTURNO DRUŠTVO GODBA ZABUKOVICA	aktivno	aktivno
KULTURNO DRUŠTVO GOTOVLJE	aktivno	aktivno
KULTURNO DRUŠTVO MEŠANI PLANINSKI PEVSKI ZBOR ŽALEC	aktivno	aktivno
KULTURNO DRUŠTVO PETROVČE	aktivno	aktivno
KULTURNO DRUŠTVO PONIKVA	aktivno	aktivno
KULTURNO DRUŠTVO SVOBODA LIBOJE	aktivno	aktivno
KULTURNO DRUŠTVO VRBJE	aktivno	aktivno
KULTURNO-UMETNIŠKO DRUŠTVO GRIFON ŠEMPETER	aktivno	aktivno
KULTURNO-UMETNIŠKO DRUŠTVO SVOBODA GRIŽE	aktivno	aktivno
KULTURNO-UMETNIŠKO DRUŠTVO ŽALEC	aktivno	aktivno
PEVSKO DRUŠTVO PEVKE TREH VASI	aktivno	ni se prijavilo na javni razpis 2021
PEVSKO DRUŠTVO ŠEMPETER	aktivno	aktivno
TURISTIČNO-KULTURNO DRUŠTVO LEVEC	aktivno	aktivno
VOKALNI KVARTET ZVEN	aktivno	ni se prijavilo na javni razpis 2021
GLASBENO-LITERARNO DRUŠTVO ALETHEIA	aktivno	ni se prijavilo na javni razpis 2021
KULTURNO DRUŠTVO VOKALNA SKUPINA ZaPet	aktivno	aktivno
DRUŠTVO MUC ŽALEC	aktivno	ni se prijavilo na javni razpis
KULTURNO DRUŠTVO RISTO SAVIN	-	aktivno
ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV OBČINE ŽALEC	aktivna	aktivna
I. OŠ ŽALEC – KD	aktivno	aktivno
II. OŠ ŽALEC – KD	aktivno	aktivno
OŠ GRIŽE – KD	aktivno	aktivno
OŠ PETROVČE – KD	aktivno	aktivno
OŠ ŠEMPETER – KD	aktivno	aktivno

¹ Podatki iz Lokalnega programa kulture (LPK) 2020+.

² Podatki iz poročil društev za leto 2021 in internih evidenc UNJS (treba je upoštevati vpliv epidemije covid-19).

Znotraj društev delujejo na posameznih področjih različne sekcije, ki so prikazane v spodnji preglednici.

Preglednica 5: Področje delovanja sekcij – podatki za leto 2021

Področje delovanja sekcije¹	Št. skupin	Št. članov	Št. izvedenih koncertov, nastopov, razstav, delavnic, predstavitev ...	Št. udeležb na strokovnih revijah in tekmovanjih	Udeležba na mednarodnih festivalih
vokalno-glasbena dejavnost	16	258	57	-	-
instrumentalno-glasbena dejavnost	5	116	25	3	-
vokalno-instrumentalna glasbena dejavnost	12	61	82	2	-
gledališka dejavnost	9	127	23	-	-
literarna dejavnost	4	30	19	-	-
folklorna dejavnost	4	85	14	5	-
plesna dejavnost in mažoretke	3	40	17	2	-
likovna dejavnost	4	79	32	12	-
SKUPAJ	57	796	269	24	-

Preglednica 6: Področje delovanja sekcije – število skupin v obdobju 2002–2012–2021

Področje delovanja sekcije	Št. skupin v letu 2002	Št. skupin v letu 2012	Št. skupin v letu 2021
vokalno-glasbena dejavnost	13	14	16
instrumentalno-glasbena dejavnost	8	18	12
gledališka in lutkovna dejavnost	12	14	9
plesna dejavnost in mažoretke	3	7	3
likovna dejavnost	2	5	4
folklorna dejavnost	2	2	4
literarna dejavnost	-	2	4
dejavnost šolskih kulturnih društev	na 5 osnovnih šolah s podružnicami	na 5 osnovnih šolah s podružnicami	na 5 osnovnih šolah s podružnicami

Zveza kulturnih društev prek upravnega odbora in strokovnega delavca na ZKŠT Žalec opravlja vsa strokovna in administrativna opravila za zvezo, in sicer:

¹ Podatki iz poročil društev za leto 2021 (treba je upoštevati vpliv epidemije covida-19).

- izvede letno skupščino zveze,
- izvede postopek in podelitev priznanj zveze,
- spremlja izvedbo občnih zborov kulturnih društev,
- sodeluje pri končnem pregledu poročil društev po področjih,
- izvede letno srečanje s predsedniki društev.

Društva oz. njihove sekcije izvajajo različne prireditve, koncerte, sokoncerte, priložnostne nastope, recitale, gledališke igre, plesne nastope, razstave, likovne kolonije ...

- Primerjalno je bilo vseh teh izvedenih projektov prek kulturnih društev v letu 2002 skupno 438, v letu 2012 550, v letu 2021 pa 269. Pri tem gre poudariti specifične pogoje delovanja zaradi vpliva epidemije koronavirusa. Tudi v letu 2021, v primerjavi z letom 2019, je razvidno po posameznih področjih delovanja za 50–75 % zmanjšanja števila izvedenih prireditev. Društva so kolikor toliko normalno delovala predvsem v poletno-jesenskem času, ko so se sprostile nekatere omejitve. Prepoved delovanja je bila v spomladanskih in jesensko-zimskih mesecih, ko imajo društva sicer največ prireditev. Zaradi omejitvenih ukrepov so bili najbolj prizadeti zbori in godbe, saj jim ukrepi niso dovoljevali izvedbe vaj v živo ter nastopov.

Učenci iz osnovnih šol sodelujejo na nastopih skupin šolskih kulturnih društev na različnih področjih v šoli in kraju, udeležujejo se tudi različnih tekmovanj, posamično ter skupinsko.

- Primerjalno je bilo vseh teh izvedenih projektov v osnovnih šolah v letu 2002 skupno 235, v letu 2012 pa 273. V letu 2021 so učenci delovali v 93 interesnih dejavnostih na 5 osnovnih šolah s podružnicami. Izvedli so 109 nastopov v šoli, 53 nastopov v kraju in sodelovali na 51 tekmovanjih – regijskih, državnih in mednarodnih. Pri tem gre tudi za specifične pogoje delovanja zaradi epidemije koronavirusa – saj so se učenci šolali tudi na daljavo oz. zaradi epidemioloških razmer določenih aktivnosti ni bilo mogoče izvajati.

Društva so najemniki, uporabniki oz. lastniki prostorov, v katerih delujejo. Javna infrastruktura je bila v Občini Žalec določena v letu 1996, s področja ljubiteljske kulture zajema naslednje:

- Dom DPD Svoboda Griže, ki je v lasti KUD Griže,
- Letno gledališče Limberk, ki je v lasti KUD Griže,
- Dom DPD Svoboda Liboje, ki je v lasti KD Svoboda Liboje,
- Dom krajanov Vrbje, ki je v lasti KS Vrbje.

Preostali društveni prostori, ki jih uporabljajo društva za svojo dejavnost, so v lasti drugih pravnih oseb, s katerimi imajo društva sklenjene pogodbe o dolgoročni uporabi ali najemu.

V letu 2012 so vsa društva skupaj koristila prostore v skupni izmeri 4.321,00 m².

V letu 2021 so vsa društva skupaj koristila prostore v skupni izmeri 5.095,00 m².

Društva se financirajo iz dotacij občinskega proračuna, z lastnimi sredstvi in sredstvi sponzorjev. Društva in zveza se sofinancirajo iz občinskega proračuna, sredstva so namenjena za:

- redno delovanje sekcij društev,
- redno vzdrževanje društvenih prostorov na podlagi kvadrature in

- investicijsko vzdrževanje društvenih prostorov ter opreme.

Sredstva se razdelijo na podlagi Pravilnika o sofinanciranju ljubiteljske kulturne dejavnosti v Občini Žalec, ki je bil sprejet 12. 4. 2018 – objavljen v Uradnem listu RS 28/2018 z dne 20. 4. 2018.

Težave se pojavljajo zlasti pri investicijskem vzdrževanju prostorov, v katerih delujejo društva, katerih lastniki so bodisi sami bodisi jih imajo v najemu oz. v uporabi. Potrebe po investicijah v prostore in opremo so praviloma veliko večje, kot pa so zmožnosti društev. Nekatere težave in investicije se skupaj z občino postopno rešujejo in zaključujejo.

Še vedno predstavlja veliko težavo za društva plačevanje računov za Sazas, čeprav so bili prek Zveze kulturnih društev Slovenije, katere člani so tudi vsa kulturna društva, doseženi ugodnejši pogoji za plačevanje stroškov uporabe skladb Sazasu.

Statistike članstva, števila kulturnih društev in delujočih sekcij v obdobju 2002–2021 kažejo na to, da kljub izjemni dinamiki življenja posameznikov in dnevnih obveznosti še vedno obstaja želja ljudi po vključevanju v društveno življenje v krajih. Ostaja želja, da se aktivnosti posameznikov, sekcij in društev povrnejo čim prej v normalno delovanje in da so omejitve, ki so izhajale iz epidemioloških ukrepov, preteklost.

Glede na interese ljudi in pomen ljubiteljske kulture za ohranjanje slovenske besede je izjemno pomembno, da društva izvajajo svoje dejavnosti še naprej, vsaj v tolikšni meri, kot je bilo to do zdaj. Potrebno je zavedanje, da je v organizacijo kulturnega življenja in dogajanja v vsakem kraju vloženo veliko truda, časa in prostovoljnega dela, tako članic in članov kot lokalnega okolja, v katerem delujejo. Delovanje društva pomeni tudi razvoj in ohranjanja kulturne identitete kraja, zato je treba dolgoročno zagotavljati finančna sredstva v proračunu Občine Žalec za delovanje kulturnih društev.

6.2 JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI – OBMOČNA IZPOSTAVA ŽALEC

6.2.1 PREDSTAVITEV

Z ustanovitvijo Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD) je bila postavljena pomembna kulturna mreža 59 območnih izpostav sklada, ki zajema celotno ozemlje Slovenije, sega pa tudi v zamejstvo in mednarodni prostor ter tako omogoča dostop do pomembnejših kulturno-umetniških dosežkov tudi zunaj večjih urbanih središč. Celovita, profesionalna mreža za vsestranski razvoj ustvarjalnih potencialov v kulturi skozi programe omogoča osebno rast in kulturno povezovanje, spodbuja programe kulturne vzgoje ter vseživljenjskega učenja in krepi kompetence, znanja ter sposobnosti.

JSKD organizira kulturne prireditve in izobraževalne oblike, izdaja revije ter druge publikacije, strokovno in organizacijsko pomaga kulturnim društvom ter njihovim zvezam v Sloveniji in zamejstvu. Večina programov in projektov različnih zvrsti in zahtevnosti je namenjena prostočasnim kulturnim dejavnostim, hkrati pa 59 območnih izpostav sklada s kulturnim posredništvom omogoča dostop do pomembnejših kulturno-umetniških dosežkov tudi zunaj večjih urbanih središč. Vloga sklada je še posebno pomembna z vidika dostopnosti kulturnih vrednot, saj je z 59 izpostavami v marsikaterem okolju, zlasti pa zunaj večjih urbanih središč, edini ponudnik in posrednik kulturnih dogodkov. Sklad je član regionalne kulturne povezave dežel Srednje in Jugovzhodne Evrope (ECuCo) ter evropske mreže prostočasnih kulturnih organizacij ENVAA (<http://www.envaa.org>). Poslanstvo Javnega sklada za kulturne dejavnosti – Območne izpostave Žalec (v nadaljevanju: JSKD OI Žalec) se odraža v motu »Kultura za vsak čas – strokovna, organizacijska in finančna podpora kulturnim dejavnostim«, prek daljnoročne vizije pa poskuša JSKD povečati dostopnost kulturnih dobrin in kakovost kulturnega udejstvovanja v celotnem slovenskem kulturnem prostoru.

6.2.2 NALOGE JAVNEGA SKLADA ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Naloge JSKD OI Žalec so:

- organizacija in posredovanje kulturnih prireditev,
- sofinanciranje kulturnih projektov na podlagi javnih razpisov in pozivov, izvedba manjših investicij v prostore in opremo,
- priprava seminarjev, delavnic, tečajev, kolonij,
- izdaja revij in drugih publikacij,
- podeljevanje priznanj za izjemne dosežke in dolgoletno kulturno delo;
- priprava programov in projektov pri naslednjih kulturnih dejavnostih:
 - vokalna glasba (otroški in odrasli zbori, male vokalne skupine idr.),
 - instrumentalna glasba (godbe, pihalni orkestri, tamburaški orkestri idr.),
 - folklorna dejavnost,
 - likovna dejavnost (kiparstvo, slikarstvo, keramika, fotografija),

- gledališka in lutkovna dejavnost,
- filmska dejavnost,
- sodobni ples,
- literarna dejavnost,
- založništvo,
- etno programi.

6.2.3 CILJI IN USMERITVE

Z lokalnim programom in strategijo razvoja Občine Žalec se opredeljujejo poglobitni cilji in usmeritve, ki bodo določali ravnanje JSKD OI Žalec v naslednjih letih z namenom, da bi se kot trdna in vitalna organizacija, katere poglobitna naloga je spodbujanje ustvarjalnosti, ustrezno odzival na potrebe okolja, izpolnil pričakovanja ustanovitelja ter se utrdil kot eden izmed pomembnejših dejavnikov na področju kulture tudi v mednarodnem prostoru.

JSKD mora ostati prepoznavna kulturna mreža, ki deluje tako znotraj skupnega slovenskega kulturnega prostora kot v mednarodnih stikih, podpira razvoj društvenih in drugih neinstitucionalnih kulturnih dejavnosti, ustvarja ter posreduje kulturne in izobraževalne programe ter projekte.

6.2.4 SODELOVANJE

JSKD OI Žalec bo v sodelovanju z ZKŠT Žalec in Zvezo kulturnih društev Savinja Žalec skrbel za:

- pomoč društvom in zvezi pri prijavljanju na razpise/pozive za sofinanciranje na lokalni, državni ter mednarodni ravni,
- pomoč pri iskanju strokovnih mentorjev,
- navezovanje stikov z drugimi sorodnimi društvi zunaj domačega prostora, v širšem slovenskem prostoru in tudi v tujini,
- posredovanje informacij.

JSKD OI Žalec z izvedbo svoje programske sheme in namenskega financiranja skrbi za izvedbo javnega interesa na tem področju, tj. za izvedbo kulturne vzgoje ter sistema izobraževanj širokega kroga ustvarjalcev, ohranjanja snovne in nesnovne kulturne dediščine in mednarodnega sodelovanja ter povezovanja. Pomembno je spodbujanje medkulturnega dialoga s podporo kulturnega udejstvovanja pripadnikov drugih narodov in narodnosti v Sloveniji, tako s sofinanciranjem programov in projektov prek javnega poziva kot z organizacijsko in strokovno pomočjo pri uresničitvi nekaterih prireditev.

Kulturne skupine in posamezne ustvarjalce bo JSKD OI Žalec spodbujal k izkoriščanju neinstitucionalnega ter nepoklicnega statusa za polno svobodo ustvarjanja in eksperimentiranja ter po drugi strani podpiral vrhunske dosežke, zlasti v sklopu klasičnih društvenih dejavnosti.

Na področju festivalov bo pozornost JSKD OI Žalec usmerjena v ponovno obuditev festivala vokalnih skupin »Sredi zvezd« in instrumentalnega festivala malih trobilnih zasedb »Gas Brass«, ki ju bo JSKD OI Žalec izvajal v sodelovanju z ZKŠT Žalec. Pri festivalu »Gas Brass« bo sodelovanje osredotočeno tudi na Glasbeno šolo Risto Savin Žalec, saj je vsebina festivala zelo primerna za promocijo trobilnega in pihalnega oddelka glasbene šole ter s tem tudi za pridobivanje podmladka.

Preostale prireditve JSKD OI Žalec bodo organizirane na področju vokalne in instrumentalne glasbe, gledališča in lutk, folklorne dejavnosti, sodobnega plesa, literarne in likovne dejavnosti, ki bodo selekcionirane na podlagi ocenjevanj ter analiz strokovnih spremljevalcev, poleg tega pa bo sčasoma uveden tudi nova področja, za katera se bo izkazalo zanimanje.

6.2.5 ORGANIZIRANOST PRIREDITEV PO RAVNEH

Pregledne prireditve bodo organizirane na dveh različnih ravneh (območni in medobmočni – regijski) ter po stopnjah zahtevnosti.

Območne izpostave bodo tudi v prihodnje povezane v medobmočne (regijske) koordinacije (JSKD OI Žalec v koordinacijo Celje), kar omogoča povezovanje dejavnikov tudi zunaj lokalnega kroga. S tem se bodo krepile regionalne povezave in spodbujal skladen regionalni razvoj. Regijski programi predstavljajo kakovosten timski pristop in sledenje enakomernemu razvoju dejavnosti po posameznih področjih (glasba, gledališče itd.) kot izhodišču za regijsko načrtovanje. Prireditve na regijski ravni bodo strokovno spremljali določeni regijski selektorji, ki bodo ogledane programe temeljito preučili in jih ob zadovoljivi kakovosti uvrstili na najvišjo, državno raven.

6.2.6 IZOBRAŽEVANJE

Izobraževalne oblike bodo zajemale vsa področja ustvarjanja, socialne, starostne in izobrazbene skupine. Še posebno pozornost bo JSKD OI Žalec namenil mentorjem obšolskih kulturnih dejavnosti. Z izobraževanjem udeleženci pridobivajo osnovno znanje specifičnih področij, za katera v mnogih primerih niti ne obstajajo formalne oblike izobraževanja (folklor), ali nadgrajujejo obstoječa znanja.

Ob zadostnem zanimanju in povpraševanju po še neveljavljenih dejavnostih (lutke, mažoretke, filmska dejavnost itd.) bo JSKD OI Žalec spodbujal izobraževanje na teh področjih ter se po svojih močeh trudil za njihov kakovostni zagon in napredek.

Na letni ravni bodo organizirani brezplačni seminarji za dobro zastopana področja ljubiteljske kulture (zborovska, folklorna, literarna, likovna in gledališka dejavnost), s katerimi bo udeleženkam in udeležencem nudena nadgradnja znanja ter s tem dvig kakovosti zastopanih dejavnosti.

Seminarji, ki jih organizira centralna služba JSKD v Ljubljani, imajo večjo širino, saj ponujajo eminentnejše predavatelje (tudi iz tujine) in boljšo logistiko izvedbe. Seminarji so plačljivi, njihovo trajanje pa variira glede na zahtevnost seminarja, obseg snovi in razpoložljivost predavatelja. JSKD OI Žalec bo na seminarje s takšno vsebino pošiljal vse interesente, pri katerih bosta vidna potencial in napredek pridobljenega znanja s seminarjev na lokalni ravni. Po predhodnem dogovoru bo možna finančna pomoč udeležencem seminarjev.

JSKD mora ostati prepoznavna kulturna mreža, ki deluje tako znotraj skupnega slovenskega kulturnega prostora kot v mednarodnih stikih, podpira razvoj društvenih in drugih neinstitucionalnih kulturnih dejavnosti, ustvarja ter posreduje kulturne in izobraževalne programe ter projekte. S strategijo razvoja se opredeljujejo poglobljeni cilji in usmeritve, ki bodo določali ravnanje sklada v naslednjih letih z namenom, da bi se kot trdna in vitalna organizacija, katere poglobljena naloga je spodbujanje ustvarjalnosti, ustrezno odzival na potrebe okolja, izpolnil

pričakovanja ustanovitelja ter se utrdil kot eden pomembnejših dejavnikov na področju kulture tudi v mednarodnem prostoru.

Ljubiteljska kultura v Občini Žalec je odlično zastopana. Na regijski ravni je iz Občine Žalec zastopanih več ljubiteljskih dejavnosti (zbori, folklor, gledališče), nekatera društva pa se (tudi s pomočjo JSKD prek gostovanj) vedno bolj uveljavljajo v tujini. Ocenjujemo, da je sodelovanje JSKD OI Žalec z društvi in drugimi institucijami (občina, ZKŠT Žalec, glasbena šola, osnovne šole, Univerza za III. življenjsko obdobje, UPI Ljudska univerza) vzorno, obetamo pa si sodelovanja, ki bo v prihodnosti prineslo še večjo rast kakovosti posameznikov ter društev.

7 SKLEP

Lokalni program kulture Občine Žalec je dokument, ki je nastal ob preišljenem angažiranju mnogih posameznikov in ustanov, ki delujejo na področju kulture v Občini Žalec.

Zapisano je uresničljivo, vendar bodo potrebna velika prizadevanja posameznikov, društev, zavodov in vseh drugih nosilcev kulture, zlasti pri pridobivanju različnih virov financiranja, ki bodo pomembno dopolnilo proračunskim sredstvom.

Za uresničitev predstavljenih ciljev bo potrebno stalno in skrbno sledenje evropskim in drugim razpisom, kar mora biti dolžnost vseh, ki skrbijo za kulturno podobo lokalne skupnosti.

Javni zavodi in kulturna društva kot nosilci posameznih umetniških področij aktivno sledijo sodobnemu in nenehno posodablajočemu se konceptu digitalizacije, ki zajema kulturno-umetniške produkcije, komunikacije med ustvarjalci in občinstvi ter dostopnost do raznolikih kulturnih vsebin, dediščine in znanj.

Vsi snovalci kulturnega razvoja bodo skupaj sledili zastavljenim ciljem, ki se bodo glede na zajeto časovno obdobje z različnimi variacijami realizirali v prostoru in času glede na razpoložljive kadrovske in finančne vire. Skupno vodilo vseh deležnikov, ki so in bodo prispevali k razvoju kulture v skladu z lokalnim programom v Občini Žalec, je, DA KULTURA NE POZNA MEJA IN JE VEDNO NEKAJ LEPEGA.

¹Če povzamemo besede slavnostnega govornika na osrednji občinski proslavi ob kulturnem prazniku, gospoda Gregorja Deleja:

»Kultura srca mora voditi kulturo v svoji neizmerni moči, da povezuje. Kultura ne zna biti, ne more biti in ni ideološka. In tudi ni dobra in slaba. Je samo vse tisto, kar smo sposobni ustvariti skupaj. In če ustvarjamo skozi prizmo vprašanja, ali je to, kar bomo ustvarili, za vse, potem je kultura vseobsegajoča. Poziva vas, da na kulturo gledate skozi sebe, skozi svoje srce, skozi spoštovanje in dialog, ki si ga sleherni izmed nas zasluži, skozi tisti odnos, ki vedno ljubeče gleda na svet okrog sebe, na osmi februar in vse dni, ki mu sledijo. Ne pozabite, tukaj smo zato, da bi bili drug drugemu človek. In to je kultura.«

¹ [https:// www.mojaobcina.si/zalec/novice/kultura/posnetek-proslave-osrednja-proslava-obcine-zalec-ob-kulturnem-prazniku-2023.html](https://www.mojaobcina.si/zalec/novice/kultura/posnetek-proslave-osrednja-proslava-obcine-zalec-ob-kulturnem-prazniku-2023.html)